

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post
binnenland bij vooruitbetaling . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.05

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan den Voorzitter, G. E. V. L. VANZUYLEN, 7a Heerengracht of aan den Wvd Secretaris, H. L. VORSTENBOS, 42 Witte de Withstraat, beiden Den Haag.

Voor de Administratie, ook wat betreft Abonnement en Verandering van woonplaats, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 212 Riouwstraat, voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” **Haagpoort 4**, beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.
Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 3 jaars, (voor Indië en het buitenland minimaal f 2.50).
Zij die f 5 of meer contribuueeren of een gift in één's schenken van f 100, zijn donateurs (trice).
Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Weekblad toegezonden.
Een Inteeckenblijf voor het lidmaatschap vindt men op de 2de pag. van het Bijblad.

Inhoud van dit nummer.

Ver. Moederland en Koloniën. — Weekoverzicht. — Oost-Indische Berichten. — West-Indische Berichten. — Van Vreemde Koloniën. — Correspondentie. — Naamlijst van leden. — Voornaamste inhoud van Ned. Tijdschriften voor Oost- en West-Indië. — Feuilleton.

Vereeniging „Moederland en Koloniën.”

Algemeene Vergadering op **Vrijdag 2 December 1904**, des avonds te 8 ure.
De Voorzitter opent de vergadering en verleent, nadat de notulen der vorige vergadering zijn voorgelezen en goedgekeurd, het woord aan den heer K. H. H. van Bennekom, oud-lid van de Kamer van Koophandel te Padang, die een voordracht zal houden over:

Een Indische Kamer van Koophandel in Nederland.
Naar aanleiding van een artikeltje van mijn hand over dit onderwerp, voorkomende in het Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid, werd mij, namens het Bestuur der Vereeniging Moederland en Koloniën, het verzoek gedaan dit belang te dezer plaatse in te behandelen.

In genoemd tijdschrift schreef ik het volgende:
„Wij hebben den laatsten tijd met genoegen de oprichting van verschillende Nederlandsche Kamers van Koophandel in het buitenland kunnen constateeren. Londen gaf het voorbeeld (in 1891), later gevolgd door New York, Brussel, Parijs, Smyrna en Melbourne. Alle deze Kamers beoogen de reeds tusschen Nederland en het buitenland bestaande banden op handels-, landbouw- en nijverheids-gebied nog nauwer aan te halen en hunne werkzaamheden zijn voor Nederland reeds van zeer veel belang geweest. Hetgeen de Londensche Kamer gedaan heeft voor onze zuivelnijverheid is een van de talrijke voorbeelden van hoe veel nut dergelijke instellingen voor ons vaderland kunnen zijn.
Zou het daarom geene aanbeveling verdienen hier te lande een Kamer van Koophandel te stichten, die hoofddoel zal zijn de belangen van onze koloniën

(en dus ook van het moederland, want Nederland en zijne koloniën zijn één: *Groot Nederland*) te behartigen.

„Zeker, de handel van Nederlandsch-Indië is reeds goed in het moederland vertegenwoordigd, doch ons ontbreekt nog een college, dat niet uitsluitend op de belangen van den enkeling let, maar voornamelijk op die van de gemeenschap.

„Vereenigingen als het Indisch Genootschap, Moederland en Koloniën, Oost en West beoogen allen het welzijn van Indië en van de Indische bevolking, maar een instituut, waarin deskundigen op handelsgebied zitting hebben, en dat, naast die van het moederland, in het bijzonder op moet komen voor de belangen van Handel en Nijverheid in Indië, hebben wij nog niet.

„Wil eene dergelijke Kamer intusschen met succes werkzaam zijn, dan dient zij (minstens) officieus door de Regeering erkend te worden en door haar in de gelegenheid gesteld te worden rechtstreeks aan haar advies uit te brengen. Voor Indië kan dat werkelijk van voordeel zijn bij de behandeling van handels-traktaten met het buitenland. Thans wordt het belang van Indië dikwijls niet voldoende behartigd, natuurlijk niet met opzet, maar omdat in Nederland geen college bestaat, dat voor Indië met adviezen kan optreden, evenals zulks geschiedt voor Nederland door de Kamers van Koophandel en Fabrieken.

„Om een voorbeeld te noemen: In Frankrijk, met zijne beschermende tarieven, worden voortbrengselen van niet-Fransche bezittingen niet zoo zwaar belast, indien die producten rechtstreeks van de plaatsen van herkomst komen dan indien zij verscheept worden via een Europeesche haven. Eene lading copra van Java wordt dus niet met hooge inkomende rechten getroffen, indien de partij rechtstreeks van Java te Marseille wordt aangebracht, maar, o-wee, indien die partij door eene werkstaking te Marseille of om andere reden via Nederland moet komen. Het zelfde kan gezegd worden van andere produkten. Als ik mij niet vergis, maakt het artikel rijst hierop een uitzondering, waar-schijnlijk omdat alle pellerijen in Nederland hiervoor een lans gebroken hebben, terwijl voor andere artikelen geen ridders in het strijdperk zijn getreden.

„Ook zou een Indische Kamer, desverlangd, als scheidsrechter kunnen optreden of scheidsrechters kunnen aanwijzen bij geschillen tusschen koopers en verkoopters. Verder zou zij de Indische belangen kunnen behartigen bij het opmaken van voorwaarden van koop, verkoop, levering, veiling, enz., welke thans uitsluitend door heeren makelaars en importeurs in Nederland worden vastgesteld, zonder dat daarbij altijd de belangen van Indië voldoende in het oog worden gehouden.

„Ik wil hiermede niet zeggen, dat de Kamer perse voor de Indische en tegen de Nederlandsche belangen moet optreden. Neen, zij moet in hoofdzaak bemiddelaarster zijn tusschen de Kamers van Koophandel en Handelsvereenigingen, d. w. z. den handel en de nijverheid in Indië aan de eene zijde en den moederschen handel aan den anderen kant. Zij moet, indien maatregelen genomen worden, waarop Indië, wegens gebrek aan tijd, geen invloed kan uitoefenen, steeds klaar staan om te verzoeken de vaststelling te verdragen, totdat de zusterinstellingen in Indië tijd gehad hebben de aangelegenheid te overdenken. Ook aan de Regeering zou zij kunnen verzoeken geen overhaast besluit te nemen, om Indië niet te overrompelen door maatregelen van economischen aard,

predikant en Lady Jardine keken haar slank figuurtje door het raam na.

„Selma doet mij erg denken om het portret van uw grootmoeder, Lady Elisabeth Neale, in de eetkamer. Vindt u er ook niet veel gelijkenis in? Zij heeft dat lieflijke, welgevormde in haar uiterlijk, dat, geloof ik, nog veel aantrekkelijker is dan volmaakte schoonheid. Haar ooren en haar handen zijn zoo fijn, en haar gewelfd voetje is zoo mooi, haar hoofd en hals staan zoo goed op haar schouders! En daarbij heeft zij uw waardig zelfbewustzijn en uwe aangename manieren! Zij is veel te knap, om hier buiten begraven te blijven.”

De predikant antwoordde: „Zij kan zoo dikwijls naar hare familieleden toegaan als zij wil, en ik veronderstel, dat zij over niet al te langen tijd wel zal trouwen.”

„Binnenkort zal Bob haar wel ten huwelijk vragen,” zeide Lady Jardine rustig.

De heer Neale keerde zich plotseling tot haar met een scherp: „Wat?”

„O, zeg dat woord toch niet. Dat herinnert mij al te pijnlijk aan mijn armen Robert. U hebt heel goed gehoord wat ik zeide.”

„Maar hij heeft haar bijna niet gezien, sedert zij een schoolmeisje was.”

„Dat doet er niet toe, hij moet nu gaan trouwen en zich vestigen. Hij mag zijn pachters niet langer verwaarloosen en hij zeide mij, kort na zijn aankomst reeds, dat hij altijd gedacht had Selma ten huwelijk te vragen; dat iedere andere vrouw hem onverschillig was. Het zal nog wel een poosje duren, denk ik, vóór hij er mede voor den dag komt, Bob haast zich nooit erg, maar ik daecht goed te doen met U te waarschuwen. Het zou voor hen beiden uitstekend zijn, als Selma hem tot man zou willen nemen.”

„Och, och, wat voelt een weduwnaar met een volwassen dochter zich toch onbehelpt! Ik hoop van gansch harte, dat zij hem aan zal nemen, als hij haar vraagt. Zij is van nature wat teruggetrokken, evenals ik, en ik heb een gevoel alsof ik geen vat meer op haar heb, sedert ik haar ver van mij af liet opvoeden, — maar

zonder dat de kolonie tijd gehad heeft van advies te dienen.”

Ik herhaal, dat eene instelling, als door mij bedoeld, slechts reden van bestaan heeft, indien zij door de Regeering als adviseerend lichaam erkend wordt, en indien op hare adviezen meer acht geslagen wordt, dan dit gewoonlijk in Indië gebeurt bij de adviezen van de Kamers aldaar. Als oud-lid van de K. v. K. te Padang, is mij toch uit eigen ervaring bekend, hoe weinig daarmede rekening gehouden wordt.

Ik beschik niet over de noodige gegevens om alle voorstellen of raadgevingen van de Kamers aan te halen, die spoorloos verdwenen zijn in de papiermanden of andere veilige bergplaatsen van de bureaux te Batavia en elders.

Ik doe daarom slechts een paar grepen:

1. Toen een courantenartikel melding maakte van het voornemen om uitvoerrechten te heffen van boschprodukten in de Buitenbezittingen, dienden de Kamer van Koophandel en de Handelsvereeniging te Padang hunne bezwaren in tegen die rechten. Men deed uitkomen, dat de heffing van uitvoerrechten in strijd was met eene goede huishoudkunde en daarom in alle verlichte staten tot het verledene behoorde. Men wees op de moeilijkheid van eene billijke regeling, omdat, nam men de waarde van het artikel als maatstaf aan, de weg geopend werd voor veel geknoei en daardoor de eerlijke exporteur in eene slechtere positie zou geraken, dan de minder nauwgezette handelaar, terwijl, bij eene heffing naar het gewicht, de goedkoopere soorten te zwaar en de betere kwaliteiten te licht getroffen zouden worden. Men wees er op, dat boschprodukten reeds aan een binnenlandsche *hassil* onderhevig waren, zoodat feitelijk het zelfde artikel, bij den uitvoer, twee maal getroffen zou worden. . . . De stem van Padang was die van den welbekenden roepende.

2. Generaal van Heutsz wilde zijn gewest eene rechtstreeksche stoomvaart-verbinding geven met Europa. Een prachtig idee op zich zelf, doch minder juist, omdat dit ten koste zou gaan van een ander gewest van Nederlandsch-Indië, van het gewest Sumatra's Westkust.

Weer kwam Padang hiertegen op. Egoïstisch waren de Padangers niet, want zij zeiden: Geef Atjeh dat, waarom het vraagt, maar ontnem ons niet wat wij noodig hebben; laten de stoomvaartlijnen dus zoowel Sabang als Padang aandoen. . . . Het heeft niet mogen baten; zelfs de dubbeltjes-kwestie, anders niet de ongevogeligste snaar van de Indische politiek, legde bijnabaar geen gewicht in de schaal. Singapore werd bevoorrecht boven Padang, hetgeen de schatkist te staan komt op twee ton per jaar, ongeacht de hoogere subsidie van f 1800.— per reis aan de Stoomvaart Maatschappij „Nederland” en eene extra subsidie aan de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij voor eene vluggere aansluiting van Sabang aan Padang.

Deze twee ton niet uit de lucht gegrepen zijn, blijkt uit de volgende cijfers:

De mailboten der „Nederland” hebben noodig ongeveer 80.000 ton Omblin-kolen per jaar. De prijs te Sabang is 15.50 per ton, en te Emmahaven, onder de kolentort, f 13.60, dus te Sabang f 1.90 meer. Daarentegen betaalt het gouvernement aan vracht f 3.50, en aan den annemer, voor alle manipulaties te Sabang, f 5.17, dus totaal f 8.67 per ton, zoodat het gouvernement te Sabang f 6.77 per ton minder verdient dan in Emmahaven, of, voor 80.000 ton, f 203.100.—.

ik meende, dat het voor haar bestwil was. Hij begon onrustig door de kamer te loopen en kwam daarna nadenkend naast Lady Jardine staan. „Ik ben U heel dankbaar, dat U 't mij verteld hebt,” zeide hij, met welgevallen op haar neerziende. „Wat zou ik zonder Uw vriendschap beginnen?”

„Wij zouden elkander erg missen;” antwoordde Lady Jardine daarop.

„Ik had,” vervolgde hij met ernstig overleg sprekend, „ik had, U al lang willen vragen, of wij niet, altijd met een klein verschil, het voorbeeld van Sally Walker zouden kunnen volgen, die maar met haar ouden vriend samen ging wonen; dat herinnert ge U toch nog wel? Wat is dat al lang geleden!”

„Maar, dwaze man, waar denkt ge aan! Natuurlijk herinner ik mij Sally's vrijzinnige manier van leven. Wat zouden Uwe gemeenteleden wel van U denken, als zij U zóó hoorden praten!”

De predikant lachte. „Maar ik zeide immers: met een klein verschil, niet waar?” Daarna zeer ernstig, hoffelijk en tegelijk teeder: „Zou Lady Jardine er op tegen hebben om dezen ouden heer tot haar echtgenoot te nemen?”

Tranen vulden hare oogen, terwijl zij haar diebaarsten vriend beide handen toestak; hij drukte die in de zijne, en hun jarenlange, stille toewijding nitte zich eindelijk in woorden.

Zij kwamen overeen het geval vooreerst geheim te houden, zelfs voor Selma.

„Wij zullen eerst eens zien, wat de jongelui gaan doen,” zeide Lady Jardine naar het venster gaande, „en dan het goede oogenblik nitkiezen, om hun het nieuws mede te deelen.

Misschien spelen wij er dan wel een troefkaart mee uit. Daar komen ze aan; laat hen maar dadelijk binnen komen, anders vatten zij kon met dien scherpem wind. Als die jongens de influenza oploopen, steken ze mij ook nog aan.” Zij tikte hard tegen het raam en wenkte het drietal, dat dadelijk gehoorzaamde; Bob Jardine ging fluitend voorop en Paul liep met opzet langzaam om Selma in de achterhoede te houden.

Toen Bob de gang binnenstapte, hield Paul haar

3. De Post- en Telegraafdienst laat in Indië nog alles te wenschen over. Zekerheid, dat ter post bezorgde brieven aan hun adres komen, bestaat niet. De schuld daarvan is te zoeken in het minder goed gehalte van het ondergeschikt personeel. Dit wordt te slecht bezoldigd, is te weinig onderlegd en te veel aan mutaties onderhevig.

Ook zijn de tarieven te hoog. Is het niet dwaas, dat een mailbrief van Nederland naar Indië 12½ cent kost en in tegengestelde richting 15 cent? Nog grooter ongerijmdheid krijgt men bij brieven van Indië naar het buitenland, omdat dan het port 25 cent bedraagt, tegen 25 centimes, 20 Pfennige of 2½ penny van Europa naar Indië.

Toen ik tijdelijk in Frankrijk vertoefde, bereikten mij brieven uit Indië, via Nederland, voor 15 cent. Waren die brieven rechtstreeks naar Frankrijk geadresseerd, dan zouden zij met 25 cent gefrankeerd moeten zijn. De moraal van de geschiedenis is dus: zendt de voor het buitenland bestemde brieven naar iemand in Nederland, laat daar het adres veranderen, en ge zult 10 cent per brief besparen. Is dat geene abnormaliteit?

Nog een ander merkwaardig voorbeeld: Een brief uit Nederland, per zeepost verzonden naar Amoenai, Merauke of andere dergelijke wereldstad, kost 5 cent; daarentegen een brief van Batavia naar Weltevreden of naar Buitenzorg 10 cent, of te wel het dubbele. Ra, ra, hoe kan dat!

Ook het telegraaf-tarief is te hoog, terwijl de gemeenschap elk oogenblik gestoord is. Ik geloof niet, dat ik overdrijf, als ik zeg, dat de lijn Padang-Batavia vijftig keer per jaar in katzwijn ligt.

Dergelijke toestanden zouden in Nederland natuurlijk ondenkbaar zijn. In onze goede Oost is evenwel alles mogelijk, omdat partikulieren aldaar nog niet voor mondig aangezien, of stelselmatig onmondig gehouden worden en daarom hunne adviezen eenvoudig ter zijde gelegd worden.

Is het Indische publiek zoo dom, of zoo kwaadaardig, of beide? Men zou het haast gaan denken, als men nagaat, hoe lang onze vrede vadersen hier en ginds reeds aan het pikeren zijn of men ginds wel rijp is voor iets, wat op zelfbestuur lijkt, en hoe schroomvallig iets van het ambtelijke raderwerk in handen van het publiek gegeven zal worden, zelfs van eenvoudige plaatselijke belangtjes.

4. Het ijkwezen wordt in Indië vrijwel als overbodige weelde beschouwd. Op Java bestaat wel iets, wat daarop lijkt, wanneer althans niet een ambtenaar de snoodheid begaat met verlof te gaan, maar in de buitenbezittingen mag een ieder maten en gewichten bezigen, die hij het meest in het belang acht van zijn medeburgers. . . . en van zich zelf.

5. De verpondingsaanslag voor geheel Nederlandsch-Indië geschiedt door eene te Batavia zetelende commissie. Vroeger geschiedde dit door plaatselijke commissies, maar — merkwaardige samenloop — juist ten tijde, dat *decentralisatie* de machtspreuk begon te worden, achtte men het beter alle draden in handen te geven van eene centrale commissie. Die centrale-commissie-leden zijn groote meneeren met hooge dagelden en weten het dus beter dan de plaatselijke commissietjes, wat wel eens aanleiding geeft tot groot ongerief voor en grove onbillijkheid ten opzichte van de aangeslagenen.

6. De kustvaart in Nederlandsch-Indië is geregeld

staande: „Ik heb je nog geen oogenblikje alleen kunnen spreken. Met de zelfzuchtigheid, den man eigen, ben ik erg verlangend eens met je over mijzelf te praten.”

„Ik hoop, dat je mij niet om raad komt vragen! Ik weet niet eens wat voor mij zelfve goed zou zijn, dus nog veel minder voor anderen.”

„Ik zal je nooit iets vragen, wat je mij niet geven wilt,” hernam hij, haar in de oogen kijkend. Selma liep haastig door, zij werd zenuwachtig; die zachte, overredende stem en dat mooie arabische gelaat, bevoorverden haar tegen haar wil. Zij spande zich in om de geestelijke betovering weg te vagen, die haar verstand als met een nevel omhulde, en maakte, over haar schouder naar hem omkijkende, een onbeduidende opmerking, terwijl zij de voordeur binnenging. Hij antwoordde niet, maar een donkere blos overtoog plotseling zijn gelaat, en gedurende de rest van den middag was hij erg stil. Bob daarentegen was bijzonder gezellig en vrolijk, en stond er op, dat Selma hem boven naar de oude kinderkamer zou brengen, waar nog hetzelfde behangsel-papier op den muur was, oud-hollandsche tegeltjes voorstellend met een breeden blauwen rand; hij plaagde de ongenaakbare Pritchard zoolang, tot haar strakke trekken zich tot een glimlach plooiden; hij herinnerde Selma aan zoo menige gebeurtenis uit hunne kinderjaren en wees op de stoeltjes uit de poppenkamer, die hij destijds voor haar gemaakt had van oude kurken, evenals de bedjes van spelendoozen en de tafels van een stukje bordpapier met lucifers tot pooten. Hij nam lachend de prentebroeken van het rekje, en Selma, die naast hem stond, werd door deze herinneringen als teruggevoerd naar hare kinderjaren, zij voelde zich bijna weer het kleine meisje, dat zoo opgetogen kon zijn over de tegenwoordigheid van den bewonderenswaardigen Bob.

Op een morgen, verscheidene weken later, zaten Ds. Neale en zijn dochter aan de ontbijtstafel in de eetkamer der pastorie, met de ramen wijd open, waardoor de geur van pasgesneden gras met den zoelen Juniwind binnenstroomde. Uit de lijst boven den schoorsteenmantel keek het portret van Lady Elisabeth op hare afstammelingen neer

FEUILLETON.

De Hechtste Band.

naar den Engelsch-Indischen roman van ALICE PERRIN, door N. v. Z.

Vervolg Hoofdstuk VIII.

Selma Neale kleedde zich den volgenden middag met nog meer zorg tot in de kleinste kleingheden, dan gewoonlijk was, terwijl zij bezig was haar prachtig blond haar op te doen, dat bijna niet donkerder was dan tien jaren geleden, neurdte zij de melodie van „Har Dyal's Minnelied”. Toen zij klaar was en de trap afging, ontmoette zij de predikant Lady Jardine, die juist bezig was zich van al hare onhuisels te ontdoen.

„Wat een afschuwelijke oosten-wind!” riep deze, terwijl Selma een harer armen toestak, om de mouw door haar heen te trekken; „ik ben helemaal verkleumd.”

De predikant kwam uit zijn kamer, zeggende: „Kom met mij naar Lady Jardine, u heeft hier een lekker vuurtje aan het raam een mooi gezicht over het dal. Bij de wind krijgt men de helderste vergezichten.”

„Een zeere keel,” voegde Lady Jardine er aan toe, „maar het hem volgede naar de kleine zijkamer, die zij nu nog zoo goed herinnerde uit de dagen, toen wijlen van den predikant nog de bruid was. Het was nu ond en versleten, de gordijnen en het tapijt waren verschrompeld, en ook het tapisseriewerk van voetschemer was zijn eerste glans reeds lang geleden verloren, en Lady Jardine had dit vertrek rustig en zacht bewaard, en zij voelde er zich op haar gemak. Hier had zij den predikant besproken, menig levensmoelijkheden met hem besproken, menig troostvol uurtje had zij met hem doorgebracht, en ook nu vleide zij zich met een gevoel van tevredenheid in den grooten armstoel neder.

Zij is van nature wat teruggetrokken, evenals ik, en ik heb een gevoel alsof ik geen vat meer op haar heb, sedert ik haar ver van mij af liet opvoeden, — maar

bij Staatsblad 1850 No 42, en wordt daarbij de vreemde vlag geweerd. Die bepaling was 54 jaar geleden misschien gewettigd, thans echter is zij wel verouderd. Dit is ook het geval met de belasting, onder den naam van Haven- en Ankerage-gelden. Hierbij is nog de bepaling van anno 1818 van kracht, dat de ankeragegelden betaald worden voor een termijn van zes maanden. Het behoort zeker geen betoog, dat, wat in Anno zooveel nuttig werkte voor zeilschepen, die maanden lang op een vrachtkap moesten wachten, nu minder op z'n plaats is bij de stoomvaart. Het tarief van 16 cent per kub. meter is ontzeggelijk laag, maar waarom moet een stoomer, die slechts een lading suiker komt innemen en dus slechts een paar weken op onze reeden verijlt, evenveel betalen als vaartuigen, die een volle zes maanden van de Indische havens gebruik maken?

7. Ter Sumatra's Westkust was in vroegere jaren Cassia, een soort kaneel, een vrij belangrijk uitvoerartikel, en leverde aan talrijke huisgezinnen de aanplant een niet onaanzienlijke bate op. Er had evenwel steeds op groote schaal diefstal plaats, omdat de bast gemakkelijk geogost en dus gemakkelijk gestolen kon worden. In een enkelen nacht zagen dieven kans geheele plantsoenen af te stropen. Met de gebrekkige Indische politie was het eene zeldzaamheid, indien de dieven achterhaald werden, en had men eens, bij geluk, den dader te pakken, dan was de straf belachelijk laag, zoodat het geen wonder was, dat de cassiadieven bij den dag brutaler werden. De toestand was zoo, dat de Maleier, van nature toch al liever lui dan moe, het nut van het aanleggen van nieuwe aanplantingen niet meer inzag, indien anderen toch met de vruchten van zijn arbeid gingen strijken. In het kort: de cultuur dreigde geheel te gronde te gaan. In 1903 wendde de Kamer van Koophandel te Padang zich ter zake tot den Gouverneur van Sumatra's Westkust en stelde voor om krassere maatregelen te nemen, ten einde de cultuur voor algeheel ondergang te behoeden, o. a. door voor te schrijven dat het oogsten alleen na schraping aan den stam en de oogst slechts in een bepaalde maand van het jaar zou mogen plaats hebben. Daardoor kan het schillen slechts overdag geschieden, en heeft men daarvoor meer tijd nodig, dan indien men thuis op zijn gemak de geogoste basten van de kurkschors kan ontdoen, terwijl de eigenaar der boomen dan slechts een maand per jaar de wacht behoort te houden. De tijd van het oogsten zou in elke „laras" afzonderlijk vastgesteld kunnen worden, in verband met de sawah- en andere werkzaamheden.

Van ingrijpen door het Bestuur is evenwel niets gekomen... en een belangrijke bron van inkomsten is, langzaam maar zeker, aan het uitdrogen.

8. Algemeen bekend is het, dat de economische toestand van Sumatra's Westkust voortdurend achteruit gaat. Door particulieren werden tal van proeven genomen om daarin verbetering te brengen. O. a. dacht men, dat van schapenteelt meerdere welvaart te verwachten was, evenals zulks het geval is in Australië. Door eene firma werd daarom besloten schapen van Australië te laten komen, doch de invoer van Australië was, jaren geleden, verboden, en de Regeering had natuurlijk vergeten te onderzoeken, of de bepaling tot verbod, na X jaren, nog gewettigd was. Den 16den Januari 1900 diende bedoelde firma een rekest in om haar te vergunnen schapen van Australië te importeren, op door de Regeering vast te stellen voorwaarden. Den 2den September, nog geen antwoord verkregen zijnde (vlugheid komt in het woordenboek van de Algemeene Secretarie niet voor), werd het verzoek door de Kamer van Koophandel te Padang ondersteund. Precies een jaar na het eerste rekest, ook dit nog altijd zonder beslissing zijnde, herhaalde die firma haar verzoek, deze keer ondersteund door den Gouverneur van Sumatra's Westkust. Weer ging er nagenoeg een jaar voorbij en men was juist van plan den tweeden jaardag te herdenken door een derde rekest, toen eindelijk, dus na bijna twee jaren, het besluit af kwam, dat aan de firma in kwestie vergunning verleend werd om, voor den tijd van één jaar, schapen te laten komen. Dat de voorwaarden van die vergunning van zeer drakonischen aard waren, behoef ik nauwelijks te zeggen. Enfin, de schapen kwamen in verschillende bezendingen. Het bleek echter, na eenige maanden, dat zij niet aan de verwachtingen beantwoordden, en wilde men daarom proeven nemen met eene andere soort, afkomstig van eene andere plaats van Australië. Het proefjaar was voor een deel verstreken, maar intusschen was de invoer op Java opengesteld. Tijdig werd voor een nieuw rekest gezorgd, waarbij gevraagd werd voor Sumatra's Westkust dezelfde bepalingen als voor Java van kracht te verklaren, dan wel om den termijn van één jaar met nog een jaar te verlengen. Het antwoord van de Regeering op 4 Augustus 1902 was kort en bondig: „Is goed gevonden en verstaan: Voorschreven verzoek af te wijzen". Zelfs de Gouverneur van Sumatra's Westkust was verbaasd over dit besluit. De, ten koste van veel geld, verkregen praktische ervaring kon niet benut worden voor verdere proefnemingen in het algemeen belang. Op dergelijke wijze wordt door de Indische Regeering stelselmatig alle partikuliere ondernemingsgeest gedood! Is het wonder, dat

initiatief in Nederlandsch Indië met een lantaarnje te zoeken is?

9. De Gouvernements koffiecultuur! Hoevele pen- nissen zijn over dit onderwerp niet bezig geweest! Bij mijnne van 1899 werd door den Gouverneur Generaal aan den Gouverneur van Sumatra's Westkust opgedragen om met spoed voorstellen te doen om „de individualiteit van den planter, zijne verantwoordelijkheid en tegelijk zijn geldelijk voordeel, zoodmeed zijne belangstelling in den aanplant te verzekeren". Met spoed werd hieraan voldaan. Hoogst belangrijke rapporten werden, dikwijls op vrij bitse wijze, door den Gouvernements Secretaris, uit naam van den landvoogd, gecritiseerd. Door haarkloverijen verloor men het groote belang uit het oog. Iedereen was overtuigd, dat de tegenwoordige toestand niet verbeterd kon worden. Elke verandering zou eene versterking zijn. En toch liet men de zaak zoodals zij was. En de gouvernements koffiecultuur gaat vast en stellig geheel te gronde, gehaat door de geheele bevolking, ten na- deele van het gouvernement en van de geheele nationale welvaart. Eene lavine van papier heeft de spoed- missive van 5 jaar geleden ten grave geslept. Alleen het skelet der eens zoo groote baten afwerpende cul- tuur is blijven staan, niet alleen met een spottende grinslach, maar ook met verbittering door den in- landschen cultuurplichtige aangestaard, klaar om het rammelende geraamte met een voetstoot geheel in elkander te doen tuimelen.

Ik deed slechts eenige grepen, om aan te toonen, dat eene instelling, als door mij bedoeld, van veel nut kan zijn door het uitbrengen van adviezen, mits daaraan meer aandacht door de Regering en de be- sturende ambtenaren geschonken wordt, dan nu dik- wijls het geval is.

De Indische Kamer van Koophandel zou ook van nut kunnen zijn door het maken van propaganda voor Indische produkten, evenals zulks voor de Indische kunstnijverheid gedaan wordt door eene hier bestaande vereniging.

Onze koffie toch staat in kwaliteit verre boven de Braziliaansche en vele andere soorten, en toch komt dat verschil niet voldoende uit, omdat de meeste menschen de kunst van koffiezetten niet verstaan. Waar drinkt men hier in koffiehuizen, in hotels of op passagiersbooten een lekker kopje koffie? Zou eene propaganda-vereeniging niet van veel nut tot onze koffie-cultuur kunnen zijn, door de superioriteit daad- werkelijk aan te toonen, middels een geurige kop op plaatsen van groot internationaal verkeer?

Hetzelfde kan gezegd worden van de Java-thee, die weliswaar jaarlijks in belangrijkheid toeneemt, maar waarvoor de productie-cijfers nog onbetekenend zijn in vergelijking met die van andere landen. Van Ceylon en Britsch-Indië kunnen wij, wat propaganda betreft, nog veel leeren.

De Java-kinabast heeft haar weg gevonden, zij het ook dat dikwijls een zware kamp gestreden moest worden met de Europeesche fabrikanten. De op Java gefabriceerde kinine verkeert evenwel nog steeds in groote verdrukking. Meer propaganda is hier ten zeerste gewenscht.

Djatiehout heeft nog geen burgerrecht kunnen ver- krijgen in den Europeeschen houhandel. Het Achter- indische Teak verkeert in heel wat betere conditie. Is dit te wijten aan de kwaliteit, of is hier het sprek- woord van „onbekend maakt onbemind" van toepas- sing? Bij den gedrukten toestand, waarin dit belang- rijke produkt van Java verkeert, verdient het zeer zeker aanbeveling hiervan eene studie te maken.

En dan onze vezelstoffen! Wat ligt hierin nog een terrein braak!

Kokosvezels, in ons Indië weggeworpen, vormen in Britsch Indië een hoogst belangrijk uitvoerartikel. Ik heb wel eens hooren beweren, dat onze stoomvaart- maatschappijen daarvan de schuld zijn door hare vrachtarieven, die hooger zijn dan bijv. te Colombo, waar deze „fibres" tot een zeer laag tarief worden aangenomen voor opvuiling van alle hoekjes en gaatjes op de schepen. Dit verwijt zal wel hoogst overdreven zijn. Als de hand maar aan de ploeg wordt geslagen, dan zullen onze reederijen wel een handje helpen.

Voor Rameh, Manilla-hennep, enz. zijn tal van streken in onze koloniën als geknipt. Als maar de eerste stoot gegeven wordt!

Voor de katoenteelt zijn wij nu op den goeden weg, dank zij het initiatief van Twente. Voorlichting en steun zal de jonge vereniging in ons textiel-district zeker wel waardeeren.

Hoevele basten en vezels, geschikt voor hoeden- fabriekatie, blijven nu nog onbenut! Door het samen- brengen van consumenten en producenten en door voorlichting van deze laatste zouden nieuwe bronnen van inkomsten geopend kunnen worden.

Met staatkundige onderwerpen houde de Indische Kamer van Koophandel zich niet bezig, maar wel zal zij haar stem kunnen doen hooren, indien daarmede economische belangen gemoeid zijn. Om een voorbeeld te noemen: een groot Amsterdamsch dagblad hamert nog al eens dikwijls op het aambeeld van ongenoeg- zame deelname door de bezittingen buiten Java aan de algemeene kosten van beheer. Om die buitenbezit-

tingen meer te laten opdokken, stelde het blad o. a. voor om de invoerrechten aldaar hooger te stellen dan op Java. Stel U eens voor dat iemand zeide: Drente en Limburg dragen in verhouding niet zoo veel bij in de inkomsten van den staat als Zuid- Holland, en daarom moeten wij die twee provinciën meer invoerrechten laten betalen dan Zuid-Holland. Over een dergelijk voorstel zou men eenvoudig de schouders ophalen, maar bepalingen, die men in Neder- land belachelijk zou noemen, zijn dikwijls voor Indië goed genoeg. Denk maar eens aan de uitvoerrechten ginds. Het is dus niet overbodig tijdig tegen dergelijke voorstellen een waarschuwend stem te doen hooren.

Het handelsverkeer tusschen de gewesten onderling en van de verschillende gewesten met het buitenland mag niet gehinderd worden door slagboomen met verschillende tolheffingen. Wat 'n last voor den handel, indien goederen, op Sumatra ingevoerd, later mochten blijken op Java beter verkoopbaar te zijn! Zou de importeur, bij verscheping naar Java, de te veel be- taalde invoerrechten gerestitueerd krijgen? In het on- bekende geval zal hij zeer benadeeld worden. In het bevestigende geval staat de fiskus aan tal van mal- versatiën bloot.

De verschillen in rechten zal ook gevoeld worden door de gouvernements ambtenaren, niet het minst door onze karig betaalde soldaten, als zij voor artikelen van genot of van behoefte in de buitenbezittingen meer zullen moeten betalen dan hunne collega's op Java.

Trouwens, is het wel juist, dat de meeste gewesten in de buitenbezittingen hunne eigen uitgaven niet kunnen bekostigen, plus hun aandeel in de algemeene bestuurskosten, aangenomen dat de Maleier en de Dajak en de Papoea er erg tuk op zijn om een deel der hooge traktementen en pensioenen van gouverneurs- generaal, raden van Indië, enz. voor hunne rekening te nemen? Een goed werkje voor de Indische Kamer om dat te gaan becijferen.

Neem bijv. Sumatra's Westkust. Algemeen hoort men de bewering, dat dit gewest niet voldoende opbrengt. Ook is het misschien niet onredelijk om den Maleier meer te laten betalen, maar het is nu niet de gelegenheid om daarover in den breede te gaan redeneeren. Ik durf evenwel beweren, dat, mocht er al een deficit bestaan, dit bedrag niet zoo groot is, als men wel denkt, indien rekening gehouden wordt met de uitgaven ter Sumatra's Westkust, die feitelijk niet op deze rekening behooften, en de inkomsten, die inderdaad op dit hoofd dienen te komen, maar nu in een ander laadje landen. De kosten toch van de groote militaire hospi- talen in de groote garnizoenen te Padang, Padang Pandjang en Fort de Kock geschieden eigenlijk ten behoeve van Atjeh, althans voor een groot deel. Uif- gaven voor de Lima Kotas, Korintje en de Bataklanden gaan den Maleier niet aan. Aanlegkosten van groote werken zouden niet als gewone uitgaven beschouwd mogen worden. Aan den anderen kant zou er belangrijk meer aan invoerrechten gebeurd worden, indien niet een aanzienlijk deel der invoeren via Java plaats had en daarvan dus de invoerrechten ten bate van Java komen.

Ik heb in grove trekken aangegeven in welke op- zichten eene Indische Kamer van Koophandel hier te lande nuttig werkzaam kan zijn.

Om de noodige voorbereidende maatregelen voor de oprichting te nemen, stel ik voor, dat door het bestuur van de Vereeniging Moederland en Koloniën eene commissie van vijf leden benoemd wordt, met het recht zich een viertal andere leden te assumeeren. Aan deze commissie worde opgedragen een reglement te concipieeren en verder alle werkzaamheden te ver- richten, die tot het beoogde doel voeren.

Debat in 't volgende nummer.

Week-Overzicht.

Veertien dagen, tal van zittingen en ook narigheden, zijn meêrgesabel in het nevelzwart verleden, sinds de indische begroeting in de Tweede Kamer aan de orde werd gesteld.

Nu zijn we weer voor 'n jaartje ingespannen en werden naast de eigenlijke indische begroeting, nog de hulpschaf- fings-, decentralisatie- en Madioen-Balang-schouw- wetten de fransch-hollandsche kabelovereenkomst, de ver- hooging der indische begroeting van dit jaar voor de uitzending van een nieuwen gouverneur-generaal, en de beide west-nidische begroetingen goedgekeurd.

Wat laatstegenoemde begroetingen aangaat, moet het den Curaçao- en Suriname-vrienden 'n geruststelling zijn geweest, dat zelfs een zoo streng criticus als de afge- vaardigde van Kol niting gaf aan de meening, dat we daar ginds over het algemeen op den goeden weg zijn en voortgaan, en dus de resultaten daarvan afwachten, nu de boodschap is.

Wat de houding van den minister in de nu afgevoenen begroetings-discussieën aangaat, lezen we dit aartje uit het veld der niet ministerieele pers, en wel uit de *Nieuwe Rot- terdamsche Courant*.

„Zoo liggen dus de koloniale discussiën achter ons. Over het algemeen genomen, hebben zij dit jaar geen hooge vlucht genomen. Na het algemeen debat stegen zij slechts enkele keeren boven het middelmatige. Vergissen wij ons niet, dan zal echter toch, zoewel bij de Kamer als bij den minister, een aangename herinnering aan deze veertiendaagsche campagne achterblijven. De minister heeft

meer dan eens van de welwillende gezindheid der Kamer de blijken kunnen waarnemen. Zijn rond, open karakter, de loyale wijze, waarop hij de zaken behandelde, werden onduidelijk op prijs gesteld. Hij is in het afgevoenen jaar in de bestuurszaken terdege thuis geraakt; een oogenblik, toen hij de financiële aangelegenheden te be- handelen had, moge hij misschien wat te kort geschoten zijn, in zoo menig opzicht heeft hij zich een heel van werkkraft en met werklust getoond, dat ook de Kamer gaarne deze zwakke oogenblikken door de vingers zal willen zien. Toegankelijk voor goeden raad als hij is, tot overleg en nadere overweging bereid, nooit balsstarrig vasthoudend aan eigen denkbeelden, wanneer inderdaad goede gronden daartegen worden aangevoerd, heeft hij ongetwijfeld bij de Kamer den indruk moeten achterlaten van een man te zijn, wien niets liever is, dan in het be- lang van onze koloniën te kunnen werkzaam zijn. En dat zal ook de Kamer zeker naar waarde weten te schatten."

Uit de Pers. Rechtstoestand der inlandsche Christe- nen. *N. R. C.* van 2 dezer. Fusie en Beroep op den heer de Stuers. *Alg. Hbl.* van 29 Nov. 11. en 4 dezer. Nieuw pantserschip *De Tijd* van 28 en de *Nieuwe Cour.* van 29 Nov. 11. *Potpouri Alg. Hbl.* van 28 Nov. 11. Geen poezie in den rug. *Tijd* van 4 dezer (Zondagsnummer). Een zware taak. *Standaard* van 30 Nov. 11. De delische koel- ing. *Amsterdammer* van 4 dezer en *Nieuwe Cour.* van 5 dezer.

In haar nummer van den 2den dezer bespreekt de *N. R. C.* de wetsvoordracht, betreffende op de wijziging- den in het Regeerings-reglement, de quaestie rakende van het inlandsch recht en den rechtstoestand der inlan- dsche christenen.

Het blad is niet goed daarover te spreken: „kennis- neming van de twee onafscheidelijke en toch gescheiden wetsontwerpen — kan moeilijk anders werken dan ver- bijsterend."

Resumeerende waarom het hier gaat, herinnert het blad aan den, door den minister Cremer in Maart 1901 voorgeslagen weg: codificatie van het inlandsch priva- recht, te beginnen met die plaatsen of streken, waar christen-inlanders de meerderheid der inlandsche bevo- king uitmaken; en ziet 't noode den, in die richting reeds aangevangen arbeid nuteloos gemaakt, door deze ont- werpen, die „lichaam geven aan het afgezaagde denkbeeld om het eigen recht der inlanders gaandeweg te ver- dringen door verordeningen zooveel mogelijk overeen- komende met de in Nederland bestaande wetten."

Het blad zocht nu ook tevergeefs in de wetsontwerpen naar het artikel 124 R. R., welks wijziging nog in 1901 ter voorziening in het „dieper wondende" gebrek aan publiek-recht, in verband met de onderwerpelijke quaestie door deze regeering noodzakelijk werd geacht.

De strekking der ontwerpen acht het blad beslist revo- lutionair. Doch, in stede van eenheid van het recht, waarnaar gezegd wordt te worden gestreefd — stre- streven, waarop zij ook nog valt af te dingen — zie- het, bij praktische toepassing der aangeboden ontwerpen een mozaïk van privaatrecht, door „uitzonderingen en uitzonderingen op uitzonderingen, voor onchristen-inlanders eener en christen-inlanders van velelei gadinganderzamen- „Verlangt men", merkt het blad in zijn slotwoord op: „een bevolkingsgroep, die van de overige inlanders wordt verwijderd; lieden met schoenen en een „rechtstoestand", zeker niet minder vadsig en verwaand dan waarover de zendingen berichten al gedurig klagen; een bevolkings- groep, welke uiterlijk aanzien anderen, misschien vele- n den loop doet komen, — dan sluite men, zoo men het aandurf, de oogen voor al het rechtsbederf, dat door voordracht aan de vingers kleef, en late haar bogaan."

Het *Alg. Hbl.* komt in zijn nummer van den 29en Nov. 11. nog eens op tegen het fusie-denkbeld, waarvoor „schrijver der brochure" nog steeds stemming tracht te maken. Het blad resumeert zijne opinie als volgt: „Wat een leger boven alles noodig heeft, dat zijn officieren, die zich hechten aan het leger, waartoe zij behooren; die tevreden zijn niet alleen met hun maatschap- pelijk leven, maar ook in hun huiselijk leven. En daarin is de tegenwoordige toestand goed, en zou verander- verderlijk zijn."

Het blad vlechte in zijn betoog een lyrische ontboe- ming van 'n zee-officier, die bij was, toen „die dier- vervloekte jaren" er op zaten, en geacht wordt „daar- het algemeen oordeel zijner kameraden over het gedwongen verblijf in de kolonie te hebben weergegeven."

In datzelfde nummer doet het *A. H.*, de (initialen van den zozeer op prijs gestelden en toch zoo dikwerf ge- kenden medewerker der *Soer. Cour.* een beroep op den heer de Stuers, om ter wille van zijn eer en die van het vaderland, openlijk zijn woorden in te trekken, waar- beroep niet het gewenscht effect had, blijkens een in nummer van 4 dezer van het blad opgenomen schrijven van den heer D. S.

In *De Tijd* van den 28en Nov. 11. geeft F. J. H. Ever- een betoog tegen het, door de *Nieuwe* gevoerde pleit voor een pantserschip voor den algemeenen in stede van het aanvraagde zuiver voor den binnenlandschen dienst.

Beiden zijn het eens, dat we in Indië zoo sterk moge- moeten zijn, maar waar de *Tijd*-schrijver van oordeel blijkt, dat we er bij onze marine twee verschillende types van schepen op na moeten houden voor Indië en hier, gelooven we, dat men met de *Nieuwe* eerder het een zij, waar men wezen moet, als men namelijk voor Indië keus volgen? Ik zou wel gaarne willen, dat hij wat ont- was, dat je meer van hem af wist en dat hij een beto- king had, die hem hier in Engeland hield, maar hij had een goed traktement hebben, en je moeders erdeel krijg- ge natuurlijk mee ten huwelijk. Ik twijfel er niet aan, of hij is een beste kerel, — hij is een neef van Lady Jardine."

Zij lachte eensgins gedwongen, doch had intusschen haar zelf bedwang herwonnen.

„Wij loopen wat hard van stapel, geloof ik", zeide hij weer met haar gewone stem, „ik weet niet eens, of Paul mij ooit ten huwelijk zal iramen. Alleen heeft hij met mij meer openlijk dan ooit met iemand anders, gesproken over zichzelf en zijn gemoedsbezwaren. Denk maar niet meer om wat ik u zeide. Ik weet niet, waarom ik zoo dwaal was er over te beginnen; misschien had het nieuwe, u mij verteld, mij van streek gebracht."

Zij stak haar hoofd door het open raam en riep den tuinman, wien zij eenige onnodige bevelen gaf; onderwijl zat de predikant na te denken, verre van voldaan, dat beeld verrees voor zijn geest van twee kinderen, die elkander, lange jaren geleden, ontmoetten; hij zag ze voor zich, als op dien warmen zomernamiddag: een nukkig, kleinen jongen met schrandere, glinsterende oogen en een blonde, kleine meid met lange krullen langs haar schouder neervallend en groote nieuwsgierigheid op haar fransch gezigtje uitgedrukt.

Selma liet den tuinman gaan en liep naar de tafel toe. „Vader", vroeg zij met lachende oogen, „wie zal u Pritchard gaan vertellen wat er tusschen u en Lady Jardine besloten is?"

„Misschien stond haastig op. „Misschien is 't beter, dat jij 't doet; je hebt meer tijd dan ik", zeide hij, zich haastend om de kamer uit te gaan, zeggende dat hij bezoeken moest gaan afgedragen spoedeisende brieven had af te doen. (Wordt vervolgd.)

met oogen als die van Selma, helder diepblauw met lange wimpers, de mond, evenals die van het meisje, aan de hoeken eenigszins minachtend opgekruld. Een bijtje vloog gonzend door de kamer en in de verte hoorde men het scherpe geluid van de schaar, waarmede de tuinman de randen van het grasveld gelijkknippte.

Een uur geleden had de predikant een briefje van Lady Jardine ontvangen, meldende, dat hunne verlovning nu dadelijk aan Selma kon worden medegedeeld. „Bob vertelde mij gisteren avond, dat hij besloten was Selma bij de eerste gelegenheid, die zich voor zou doen, te vragen", schreef zij, „dus nu denk ik, dat 't beter is haar onze verhouding te doen kennen, daar dat wellicht Bob's kansen zal vermeerderen. Ik zal het hem heden zelf vertellen en ook aan Paul, die gisteren avond weer even nit Oxford is over komen vliegen."

En de heer Neale handelde overeenkomstig dezen wenk. Vóórdat het ontbijt ten einde was, wist Selma alles be- treffende haar vaders plannen voor de toekomst. Zij had hem gekust, terwijl zij hem gelukwenschte en hem daarna allerlei vragen gedaan, onder de verzekering, dat zij Lady Jardine gaarne mocht lijden; maar ondertusschen had zij moeite een zekere droeve verbazing, die bij haar was op- gewekt, te onderdrukken; de predikant, die zich wat zenuwachtig en verlegen had gevoeld onder de noodzake- lijkheid zijn dochter het groote nieuws mee te deelen, raakte weer op zijn gemak en was Selma dankbaar voor hare hartelijke deelneming.

„Zij zal een stiefmoeder zijn, waar niemand iets op aan te merken kan hebben," zeide hij met trotsche voldoening. „Wij zullen je middag naar „Farm Park" gaan, dan kunt ge haar je gelukwenschen aanbieden. „Ja zeker; en dan kan ik daarna meteen de jonge hondjes zien, waarover Bob mij al zoo dikwijls gesproken heeft, en waarvan ik er een voor mijzelf uit mag kiezen. „Ha!" dacht de erik, die herinnerd werd aan den inhoud van den brief van Lady Jardine, waarop hij zijn

Kunstsalon

* * * * *

A. H. Idzerda

31 Laan van Meerdervoort 31

* * * * *

* Toonstelling Fotografieën *

dagelijks geopend van 10 - 4 uur

* * * * *

Portretten

* * * * *

* uitsluitend uitgevoerd in overaanderlijken *

* * * * *

* kool- en overdruk *

* * * * *

dochter onderzoekend aankeu te zijn, wat hem op de of het wijs zou zijn, haarku te vragen, wat hem op de tong lag.

„Wat is er?" vroeg zij, glimlachend over zijn uitvor- schenden blik.

„Wel, mijn kind, ik was aan het nadenken over iets, dat ik je wilde vragen, maar misschien vindt ge 't be- moeialig — en — maar, het is een feit, dat ge veel samen zijt geweest met Bob Jardine sedert zijn terug- komst."

Selma kreeg een kleur. „Ik weet wel, wat U meent", zeide zij met een zenuwachtig lachje, terwijl zij naar het raam liep, zoodat zij met den rug naar haar vader stond. „En?" vroeg hij belangstellend, „is er iets tusschen jullie beiden gaande?"

„Er bestaat niets bijzonders tusschen ons, tot nu toe ten minste."

een eigen marine wensch. De Nieuwe kwam den 29en Nov. II. tot de conclusie, dat 't in de gegeven omstandigheden maar beter ware en vijfde Regentes op stapel te zetten.

In zijn nummer van den 28en Nov. II. heeft het Hbl. het over opium, ten opzichte waarvan 't niet op den weg der regering wordt geacht, om 'n overigens gesloten district, uitsluitend ten behoeve van de inlandsche militairen, het heulsap in te voeren — zou hier niet 'n zelfde motief als voor de bantamsche Chineezers voorzitten, nl. de vrees dat het opium anders zou worden binnengesmokkeld? Dan constateert ook dit blad met genoegen, dat de tegenwoordige gouverneur-generaal in zijne aanschrijvingen blijkt niet te "verzoeken" of "in overweging te geven," waaraan maar al te dikwerf niet werd voldaan, maar te "eischen," dat gehandeld wordt als door hem is aangegeven. En ten slotte krijgt het instituut der "tijdelijke," "waarnemend tijdelijke" en "tijdelijk waarnemende" ambtenaren in de kolonie er van langs.

Ook 'n aansporing? Het Zondagsnummer van De Tijd houdt er ook 'n politieke plaat op na. In het laatste nummer wordt, nadat men eerst de nederlandsche maagde de indische baten heeft zien opsteken, door minister Harte gouverneur-generaal van Heutzs gewezen op 'n havelooszen groep, de nederlandsche belastingbetalers, waaruit toch niets meer te halen is! De tekenaar heeft de file van betalers in oogenblik te vroeg afgesloten, zoodat men de gegaloneerde lakeien niet meer ziet, die met de lorige paar gilden voor de belasting komen aandragen voor hun meesters, voor wie zoo'n kleinigheidje niet de moeite waard is om er 'n stap voor te zetten, terwijl sommigen 't geld nog bij hoopen uit de noodlijdende kolonie toestroomt.

In de Standaard van den 30en November II. een zwaar-wichtig artikel over 'n zware taak, waarvan zij blijkbaar al 'n heel zonderling begrip heeft. De zware taak is die, welke op het huidige ministerie, als erfgenaam van het zogenaamd liberaal regime der laatste 25 jaren, op koloniaal gebied rust. De liberalen krijgen er van langs, alsof die alleen het lot der koloniën in handen hebben gehad die 25 jaren. Maar nu wordt alles beter.

Verheffing van de inlandsche bevolking — dat was de richting, waarin het kabinet meende te moeten arbeiden. Trucht van die verheffing zou van zelf zijn: stoffelijke verbetering. In die richting lag in de eerste plaats het streven, om alle belemmeringen voor de verbreiding van het Christendom in onze koloniën weg te nemen; om alle pogingen, die bedoelen de europeesch-christelijke beschaving onder de bevolking te brengen, krachtig te steunen.

Ja, zeker is het 'n zware taak voor minister Idenburg om met broeders, die dergelijke theorieën zijn toegedaan, welke in de practijk, vide Ceram en Flores, zoo dikwerf op 't oog loopende wijze faalden, zulk een grootschen arbeid, als voor hem is weggelegd, tot 'n goed einde te brengen.

Alsof door kerstening van Indië met de stoom-brand-schiffen, opens irrigatie-kanalen als uit den grond zonden worden getooverd, spoor- en tramwegen van zelf komen worden, en zoo meer.

Gelukkig bleken onze beide koloniale bewindvoerders onder dit regime, de meening te zijn toegedaan, dat niet de eerste plaats aan die quaestie, hoe belangrijk zij ook zwaren moge, mocht worden toegekend.

Liebt vaderland magst ruhig sein! Nu zijn we dan toch eindelijk op weg om Indië te verheffen, wanneer de inlandsche-christen-rechts-toestands-wetten er maar eenmaal voor zijn. De Standaard heeft 't gezegd! Zal 't blad dan nooit wijzer worden?

Den zendeling en den christelijken godsdienst beschouwend, als factoren voor de zedelijke verheffing van Indië, betreuen wij het, dat 'n ministerieel besluit van zwoelve invloed als de Standaard, niettegenstaande herhaalde betingingen van onkunde, het noodig acht hiervan ook blijk te geven en hare lezers op 'n dwaal-weg voor te houden, door dezen 'n stokpaardje voor te houden, dat ware 't 'n Derby-winner.

In de Groene wordt de meening bepleit, dat het op den weg der regering zou liggen om Mr. van den Brand 'n betrekking in Indië te helpen. In de Nieuwe van den 5en dezer komt een belangrijk artikel voor over Boni, van den oud-gouverneur van Celebes, van van Hoëvell, die het grijpen naar de wapens onvermijdelijk en zelfs noodig acht, en meent dat nog slechts 'n middel overblijft om den strijd te voorkomen — groot machtvertoon dat tot toegeven aan onze eischen noopt, welke in hoofdzaak de volgende voorwaarden zouden moeten omvatten:

1. uitlevering en verbanning van den leenvorst met zijn nog overige echte en onechte zonen en andere schadelijke elementen, evenals zulks op Lombok geschied is;

2. afgeheele ontwapening en inlevering van alle vuurwapens;

3. uitlevering der rijksornamenten, die reeds eenmaal in onze handen zijn geweest en die afgebeeld zijn in het werk van Perelaer. De Bonische expeditie (1859—1860), die in handen gesteld moeten worden van den later naar het toezicht te belasten Europeeschen ambtenaar en waarvan de afgeheele afhandeling moet worden in de op te richten versterking; 4. het leggen van een militaire bezetting ter hoofdplaats en het oprichten van een militairen post te Palima, ergens anders aan de monding der Tjirana-rivier.

Oost-Indische berichten.

Zooals reeds bekend, hebben enkele daden van den gouverneur-generaal, die terecht het betrekken van zijn zinnigheid boven aan in zijn vaandel heeft geschreven, een stemming te weeg gebracht, zoodat onder de departementale ambtenaren, door het bevel, dat allen, die boven normale formatie worden gevoerd, binnen drie maanden moeten zijn ingesmolten of uit hunne betrekking ontslagen, onder het officierskorps, door de intrekking der z. g. "toelagen."

En door de Deli-Cl. den 7n November j.l. ontvangen telegram bracht weder het nieuws van een **zuinigheids-regime**, door den landvoogd, in overleg met alle departementen der departementen, genomen.

Voortaan zullen n.l. ambtenaren, die minder dan f 450 salaris genieten, met uitzondering van bepaalde niet-genoemde categorieën, van het land slechts tweedeklassige passage naar en van Holland ontvangen.

Dat blad is wel te spreken over dit besluit, daar, behalve de bezuiniging voor het gouvernement, de tweede klasse van de nederlandsche booten meer in aanzien zal komen en ook particulieren er er toe zullen overgaan tweede klasse te reizen, zoodat in een niet te verre toekomst de inlandsche booten verscheiden passagiers zullen krijgen, die dusver met den Noorddeutschen Lloyd reisden. Ook het Zijne Exc. te willen breken met het kassianstelsel, zoodat voortaan een einde te maken aan de gewoonte: te wensch voor een snoepreisje naar Europa te nemen. Wanneer oude officieren of ambtenaren verlof vragen, moeten zij voortaan c. q. een wenk ontvangen meten maar met de departementen worden opgelost, wordt uit Batavia gemeld.

Met de baai van Langsar, iets noordelijk van de noordelijke grens van Sumatra's Oostkust en Atjeh gelegen, heeft de regering groote plannen. Deze baai is,

zonder dat men gehouden is aan eb en vloed, toegankelijk voor de grootste schepen der Maatschappij Nederland. Alleen moet een kleine zandbank enkele voeten worden uitgediept om een uitstekende haven te verkrijgen. Een schrijver in de Deli-Cl. acht deze haven meer dan Sabang aangezien voor de verschepping der producten van Deli en het zuidelijk deel van Atjeh. Alleen is voor hare afwikkeling noodig het tot stand komen der verbinding tusschen het delische spoorwegnet en de lijnen van de Atjehtram. Voor de tabak biedt de verschepping over Langsarbaai belangrijke voordeelen; met cijfers toont de schrijver zulks aan. Daarbij heeft Langsar het groote voordeel, dat de tabak er direct uit den spoorwagen in de mailboot geladen kan worden, hetgeen voor een zoo teer en gevoelig product als tabak een belangrijke winst is. Men is reeds bezig aan de Langsarbaai pakhuizen te bouwen. De bedoeling is ook de producten van de zuidelijke deelen van Atjeh over Langsar te leiden. Segli en Edi zouden dan, wanneer Langsar klaar is, voor de scheepvaart worden gesloten. Als havens op de kust van Atjeh blijven dan slechts over: Oleh-leh, Telok Semawé en Langsar.

Daar het terrein aan de baai minder geschikt is voor bebouwing, zou men vijf kilometers meer naar binnen een beter terrein voor woningen kunnen bezigen. De pakhuisen en kantoren kunnen aan de baai zelf worden gebouwd en deze door een zijlijnje met de hoofdspoorlijn worden verbonden.

De Deli-spoorwegmaatschappij zal de exploitatie dan ter hand moeten nemen, daar het gouvernement, dat in Atjeh een tramlijn van 450 K. M. met een spoorwijdte van 75 cM. in exploitatie heeft, de lijn van Langsar (Edi) tot Pangkalan Brandan, die aansluit met met de 1,067 M. wijde lijnen van de Deli-spoorwegmaatschappij, niet kan exploiteeren, zonder in groote kosten te vervallen voor werkplaatsen, dubbel materieel enz.

Met 't oog op een eventuele naasting van het Deli-spoorwegnet, wordt echter gedacht aan den aanleg van staatswegen, daar de bestaande spoorwegen op Sumatra's Westkust en de toekomstige in Zuid-Sumatra staatspoorwegen zijn; ook het Atjehnet is in handen van den Staat.

Men zou dus, wanneer nu in een voorloopig nog verre toekomst de verschillende gewestelijke spoorwegen op Sumatra met elkander in verbinding gebracht zullen worden, in Deli stuiten op een net, in handen van een particuliere onderneming; dit net zou dus genaast moeten worden. Daar het echter zaak is het te naasten deel niet grooter te maken, is aanleg van staatswegen verkieslijker, meent men. Men kan dan verwachten, dat het gehele tabaksvervoer over Langsar zal gaan. De verschepping over Penang met den N. D. Lloyd en de Holt-lijn zal dan geducht verminderen en mogelijk geheel ophouden, wanneer een ander plan, dat in verband met de opening van de Langsarbaai wordt op touw gezet, slaagt.

Tijdens het verblijf van generaal van Heutz in Holland zijn met de firma van Nievelt te Rotterdam besprekingen gehouden over een stoomvaartlijn tusschen Nederland, Middellandsche zeehavens, Calcutta, Rangoon, Sabang, Langsarbaai. Een vertegenwoordiger dezer firma komt binnen een paar maanden naar Indië, om met belanghebbenden en de betrokken autoriteiten de levenskansen van een dergelijke stoomvaartlijn te bespreken. Ook de technische adviseur der Deli-spoorwegmaatschappij zal aan de bespreking deelnemen. Bij het tot stand komen van een vrachtlijn, die ook Rangoon aandoet, zijn meer belangen betrokken dan enkel het vervoer van tabak en peper. De booten zouden op de uitreis rijst innemen, voor Atjeh en Sumatra's Oostkust bestemd, en uit Holland en Britsch-Indië die artikelen aanvoeren, welke thans uit en via Penang worden betrokken.

De **Wittekrans-Kolonie** bij Salatiga had op ulto. December a. p. in kas f 485.58, welk bedrag in de drie eerste kwartalen van dit jaar aangroeide tot f 10.247 57.

Dit bedrag echter werd geheel uitgegeven aan voedsel, werkloos, salaris enz. Het aantal zielen op de kolonie bedraagt thans 311, waarvan 170 kinderen. Van deze kinderen gaan 132 op de kolonie school en wel 33 meisjes en 79 jongens. Bovendien doen zij bijna allen veldarbeid. De grotere jongens beginnen nu al links achter den ploeg te loopen; de kinderen worden, ondanks de vele aanvragen, niet afgestaan voor huisbedienden, maar opgeleid tot vrije landbouwers, ook met 't oog op de aanstaande ten uitvoerlegging der emigratiën naar buitenbezittingen. De meisjes kunnen even goed met de "arit" en "patjol" als met de naald en de pen omgaan.

Aangemoedigd door de goede resultaten, die de evangelie-preliking op de bewoners der omliggende desa's blijkbaar heeft, zond de heer van Emmerik een 15-tal mannen en jongens met een tent, onder leiding van den assistent der kolonie, naar verder afgelegen desa's om het evangelie te verkondigen. Het zou zeker te betreuen zijn, wanneer het goede werk door den heer van Emmerik door geldnood in gevaar kwam. Hij zelf schreef daarover korten tijd geleden ook een artikel in het Bondsblad.

De **Locomotief**, vermeldt, in zijn kroniek de zaak Smith te Djokja besprekende, dat het proces heeft aangehouden, dat de secretaris van Djokja overkropt is met werk van velerlei aard en dat de beklagde misschien minder licht tot het misdrijf zou zijn overgegaan, indien destijds zijne handelingen geregeld en scherper waren gecontroleerd.

Naar aanleiding hiervan wijdt de **Sem. Cl.** een hoofd-artikel aan een **cumulatie van betrekkingen** en zet dan uiteen van welken aard en omvang de aan een gewestelijk secretariaat verbonden werkzaamheden zijn.

Niettegenstaande herhaaldelijk door de pers op het nadeel werd gewezen, hetwelk uit een dergelijke cumulatie van betrekkingen voor den Staat zouden kunnen voortvloeien, gaan sommige autoriteiten voort de meest uiteenlopende betrekkingen te cumuleeren, daarom acht dat blad het niet van belang ontbreekt, de aandacht van de betrokken autoriteiten opnieuw op deze aangelegenheid te vestigen.

Wie de beteekenis van snelle gemeenschap voor den handel inziet, zal toestemmen, dat door het gemis van **indische nachtreinen** de ontwikkeling van Midden- en Oost-Java voortdurend wordt belemmerd, schrijft de **Locomotief** en daarom houdt dit blad een pleidooi voor het doen loopen van nachtreinen.

De autoriteiten vreezen, dat de kosten daaraan verbonden, niet gedekt zullen worden, doch terecht wijst het blad er op, dat het hier niet geldt het rendement der spoorwegen, maar een handelsbelang, een **product van de brievenmail**. Het vervoer van goederen is veel belangrijker dan dat van goederen of passagiers, al levert dit den staat niet veel op. Het voorkomen van ongelukken is een zaak van techniek en organisatie, terwijl het in dienst nemen van europeesch personeel voor den nachttrein zeker het gevaar voor "ongelukken" zal verminderen.

De **oogst der tweede gewassen** in de afdeling Meester-Cornelis en in verschillende districten tusschen Buitenzorg en Meester-Cornelis is vrijwel als mislukt te beschouwen, in Tji-binong moet de nood zelfs zoo hoog gestegen zijn, schrijft het **Bat. Nbl.**, dat kinderen door de ouders te koop worden aangeboden. Te Depok zou 't nog onlangs voor zijn gekomen, dat een inlandsche vrouw uit dat district een kind van twee maanden oud voor een rijksdaalder te koop aanbood.

In **Soekaboemi** begint in den laatsten tijd de vei-

ligheid nog al te wenschen over te laten, overal hoort men van gepleegde inbraken en zelfs van een poging tot brandstichting. Tegenover deze klachten, het goede bericht: dat men op 't punt staat er de eerste **ramel-onderneming** te openen. Zij is voorloopig op bescheiden schaal ingericht, heeft 20 bouws aanplant en wordt geëntameerd door een gewezen ambtenaar van B. B. Zij zal den naam dragen van Tji-hideung en ligt bij Saraganten in het gebergte, bezuiden Soekaboemi. Men rekent op 4 snitten, die per bouw e.a. 500 kilo rangelbast per snit opleveren. Moge deze onderneming door vele anderen worden gevolgd en weer een bron van welvaart te meer voor afdeling en gewest opleveren, zegt het Indische blad, waaruit wij dit bericht overnemen.

In **Borneo** (Z. en O. afdeling) was de gezondheidstoestand goed. De opbrengst van den ladangooist in de afd. Bandjermasin en Ommelanden was echter niet bevredigend. Ook in Kendangan en Martapoera was de oogst over 't algemeen tegengevallen; in Pegatan en Koesan (Tanah-Boemboelanden) leverde de sawahooist echter een ruim besocht op. In de overige afdelingen werd met den aanleg van ladangs overal begonnen.

De onderlinge verzekering tegen de gevolgen van ziekten is in de westerse landen ontstaan uit een behoefte, die algemeen onder de verklieden der nijverheid werd gevoeld. En aangezien nu al meer Javanen in een levenspositie geraaken van denzelfden aard, als die der europeesche verklieden zal het goed zijn bij tijds onder hen een instelling in 't leven te roepen, die in 't westen doeltreffend is gebleken, den weerstand versterkt en de economische ontwikkeling bevordert. Daarom houdt de **Locomotief** in een "Links en Rechts" een warm pleidooi voor het stichten van **ziekenfondsen in de kampongs**. In 't algemeen heeft men niet te klagen over gebrek aan samenwerking in de javanische desa's en kampongs, daarom acht het blad een regeling van onderlinge hulp ter bestrijding van de gevolgen van ziekten even goed mogelijk als bijv. de "Soebangan", d. i. het gezamenlijk bijdragen in de kosten van het huwelijk en andere rituele feesten en de "Tekjan", die het best vergeleken kan worden met europeesche begrafenisfondsen.

De proefneming tot **kolonisatie** met Javaansche gezinnen uit de residentie Kedoe in de afdeling Banjoewangi der residentie Bezoeki, volgens gingen van den assistent-resident Heijting, schijnt thans een vasten vorm aan te nemen; een mantri der 1ste klasse bij de irrigatie-afdeeling Serang, is reeds door den directeur van B. O. W. aangewezen, ten einde het noodige te verrichten tot voorbereiding van den aanleg van bevoelingswerken door de belanghebbende bevolking.

Dr. Groneman moet, blijkens de **Mataran**, tegenwoordig onvermoeid bezig zijn, om de **pamor-smeedkunst**, waarover wij reeds vroeger in dit blad mededeelingen opnamen, voor verval te behoeden en zoo mogelijk meer tot bloei te brengen. Vooral door zijn toedoen zijn in den laatsten tijd te Djokja weder vele wapenen met pamor gesmeed en onlangs heeft de resident een conferentie met Dr. Groneman, prins Pakoe Alam en den rijksbestierder gehouden, om maatregelen te bespreken tot opheffing dezer smeedkunst.

Een zeer fraaie kris, onder Dr. Gronemans leiding vervaardigd, is aan **Boetan** Plaats 9 den Haag, gezonden.

De **Jababode** deelt mede, dat het met de maren en bezwaren tegen het **invooeren der directe belastingen** ter Westkust van Sumatra van de zijde der oudere ambtenaren spoedig gedaan zal zijn. De gouverneur van dat gewest is door den landvoogd opgeroepen, om te vernemen op welken grondslag de zaak behoort te worden geregeld, om Sumatra zijn eigen kosten van beheer te doen dragen.

De mededeelingen omtrent een spoedig te verwachten **reorganisatie van het leger**, op initiatief van den tegenwoordigen landvoogd, schijnen minder juist te zijn. Het plan omtrent de nieuwe indeeling der veldtroepen in brigades is van onden datum. Een halfjaar geleden werd een uitgewerkt plan den minister reeds aangeboden. Als later geld beschikbaar mocht zijn voor dislocatie, kan er misschien wat van komen. Op de begroting van 1905 komt deze reorganisatie echter niet voor.

Ook het overbrengen van europeesche muidren naar Java is reeds lang in de pen en ook dit kan niet zoo spoedig worden verwacht. Met 't oog op de slechte resultaten van de werving is van een wijziging, bij het D. v. O. niets bekend.

Men zal zich nog wel de kwestie herinneren, voorgevallen te **Moeara Tebo** in Djambi, tusschen de aldaar gelegerde militairen en den controleur **A. A. Burgdorffer** en dat deze, op het erf zijner woning, beleedigd door een aantal fuseliers, een schot uit een geweer loste, waardoor een europeesch fuselier werd getroffen, en dien-tengevolge later overleed. Ook in ons blad maakten wij vroeger van dit feit melding. Thans meldt de **Jababode**, dat de raad van justitie te Batavia tegen genoemden controleur rechtsingang heeft verleend, met bevel tot dagvaarding in persoon en met last tot instructie.

Niet alleen ligt het in de bedoeling van de regering in Nederlandsch-Indië om den inlandschen adel in de gelegenheid te stellen plaats te nemen in het officierskorps, volgens overgewaarde berichten zal de gouverneur-generaal ook bepalingen in het leven roepen om het **diensnemen der Indo's** zoo veel mogelijk te bevorderen en de werving in Nederland tot de helft van hetgeen tegenwoordig gevraagd wordt, te doen verminderen. Tevens zal getracht worden het kapitulanten-stelsel in te voeren, waardoor aan het kader, na een zeker aantal dienstjaren een betrekking in de burgermaatschappij verzekerd wordt, waardoor de oudere elementen in het leger steeds door jongere krachten vervangen kunnen worden.

Een draadbericht uit Batavia aan de **N. R. Cl.** in de afgelopen week meldde, dat het lijk van den op 1 Nov. in de doosen Nielau in Djambi **vermoorden controleur Kroesen** aldaar is gevonden. De schulden zijn allen op twee na opgevat. Het is gebleken, dat de pangarans Haji Oemar en Sema de voornaamste opstokers zijn geweest. Niettegenstaande dus de hoofdfiguren in de Boven-Merangin, waarin de doosen Nielau ligt, onschadelijk waren gemaakt en het voorval vooral in deze streek daarom niet direct te verwachten was, heeft de droeve gebeurtenis er toch plaats gehad. Op een zijner tournées is hij, alleen vergezeld door de tot de tanden gewapende hoofden, in een hinderlaag gevallen en vermoord.

De gouverneur-generaal heeft enige nieuwe bepalingen vastgesteld met het oog op de door de schutterijen op Java te verleenen medewerking tot de handhaving van het nederlandsch gezag in Indië, waardoor men **twee soorten van schutterijen** zal krijgen, n.l. de vrijwilligers-landverdedigers en de onvrijwillige heerdienstplichtigen. De eerste categorie zal het voorrecht hebben bewapend te worden als het leger en in verband daarmede afzonderlijk geoefend worden. De tweede categorie mag op de oude manier doorgaan. Het is echter verwonderlijk, dat het

staatsblad, waarin de bepalingen voorkomen, geen licht verspreidt omtrent de wijze, hoe de afzonderlijke oefeningen zullen worden geregeld en daarin ligt voor het oogblik toch het geheele verschil. Ook vindt men er niets in omschreven, omtrent de regeling der positie van den burger, die zich verbindt tot medewerking aan de handhaving van ons gezag, als de nood aan den man komt, ingeval van verwonding, verminking of snevelen.

Niet alleen op Zuid- en West-Ceram, maar ook op **Noord-Ceram** beginnen de Alfoeren meer actief op te treden; hier verzetten de berg-Alfoeren zich niet alléén tegen het europeesch bestuur, maar zijn zij zelfs zoo vermetel geweest in de onmiddellijke nabijheid onzer vestiging te Wahaaj, den pleegzoon van den heer Mosselbekker te vermoorden en zijn hoofd als trophée mee te voeren. Overal hebben zij in de binnenlanden versterkingen opgeworpen en springlansen geplaatst.

Een colonne is dan ook den 19den October te Ambon uitgerust, om in vereniging met de mobiele colonne van Wahaaj een excursie te maken naar de vijandelijke kampongs op Ceram, zoodat trouwens reeds bekend was. De tocht zal met het oog op het zware bergterrein, hoogstens drie maanden duren. Met de gewonden van den laatsten tocht gaat het uitstekend.

Het **Bandj. Nbl.** weet te vertellen dat het bericht bevestigd is, dat **Goesti Matsaman** uit Djaan is vertrokken en zijn onderdak verderop heeft gezocht. Hij moet bij Hadji Matamin te Manjakan een toevlucht hebben gevonden.

Geruchten loopen er, dat men op schepen of vaartuigen, die daar voorbijgaan, zal schieten. De uit de Kwatan uitgeweene houden zich vermoedelijk op in den bovenloop der soengei Mangkahoei. Hun aanvoerders moeten zijn Tagab Tarotoet en Djaga Mawoeng. Het troepje zal met vrouwen en kinderen en 105 personen tellen, de luijes in de Doeson zoeken nog geen vrede, dit toonden ze onlangs door op een patrouille te schieten, zegt het blad.

Nadat de **Gelderland** en **Mataran**, den 21sten October voor **Endeh** waren aangekomen en de resident van Koepang was afgehaald, werd den 26 October de eerste actie tegen de oproerige kampongs Watoesipi en andere ondernomen. Het verzet was, blijkens een bericht in het **Soer. Hbl.**, onbeduidend, de oproerige kampongs werden genomen en door de kustbewoners verbrand. Nog eenige andere kampongs zijn eveneens genomen; verliezen werden onzerzijds niet geleden. Het blad noemt de actie uit een politiek oogpunt een onverwacht succes; zij mocht op de bevolking een grooten indruk hebben gemaakt.

In **Palembang** kwamen op den 4den en 5den November in het Kompeh-gebied in onderwerping of werden door patrouilles opgevat 19 uitgeweene en nog in verzet zijnde mannelijke personen met hun vrouwen en kinderen, onder wie 16 Radens.

De kans, om dit jaar nog een expeditie naar **Boni** te zenden, wordt door de dagelijks voorkomende zware regenbuien op Zuid-Celebes hoe langer hoe kleiner, schrijft men uit Makkassar aan het **Soer. Hbl.** Het gerucht hiervan is als een loopend vuurtje geheel Celebes doorgestaan. Men spreekt zelfs van een of- en defensief verbond, door de verschillende vorsten tegen de Kompeni gesloten.

Flink en doortastend handelen, is dus de boodschap en dat dit ook gebeurt, zal men er spoedig ondervinden.

RECLAMES.

Abonnement geldig in

BERLITZ

meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 119 a

Gewaarschuwd wordt tegen arglistige nabootsing.

ALLE MODERNE

TALEN

Onderwijs Vertalingen

West-Indische Berichten.

Suriname. Door den gouverneur is den Kolonialen Staten een ontwerp-verordening aangeboden, tot aanvulling der strafbepalingen tegen het niet nakomen der voorwaarden van werkovereenkomsten. Met gelooft van drie tot vijftig gulden, en gevangenisstraf, met of zonder gedwongen tewerkstelling, van drie dagen tot twee maanden, te zamen of afzonderlijk, wordt bedreigd het in gebreke blijven of weigeren op den, door den huurder bepaalden tijd zich te begeven naar het werk of de onderneming, waarvoor zij zich hebben verbonden, of de daarheen aangevangen reis onafgebroken voort te zetten, welke strafbaar te stellen feiten den betrokken autoriteiten de bevoegdheid zullen verleenen tot voorloopige aanhouding der betrokkenen.

De **Sur. Bode**, dit ontwerp besprekende, gaat met de strekking accoord, doch zou liever gezien hebben, dat het bestuur de quaestie onder de oogen had gezien: waarom niet naleving van de bepalingen der werkovereenkomsten door de arbeiders voorkomt. Zij wijst dit aan de eenzijdigheid der contracten, doch vooral aan het voorschottenstelsel, waardoor de arbeider diep in de schuld steekt, voordat hij zijn taak aanvangt.

"'t Ellendig voorschotten-systeem", schrijft zij met 't oog op de balata-industrie, is de oorzaak, dat vele arbeiders oneerlijk, onverschillig en lui worden; dat de heele kolonie er bij schade lijdt, omdat die arbeiders gewoonweg de bolletrieboomen vernielen om 't laatste druppel sap er uit te kunnen tappen. Ze moeten immers van hunne schulden afkomen."

In bedoelde industrie moeten voorschotten van 200 tot 600 gulden worden gegeven, volgens 't blad, hetwelk dan ook bij de behandeling der onderwerpelijke aangelegenheid nevens bepalingen betreffende de te verrichten taken en het minimum-loon, ook zulk eene, betreffende het maximum-voorschot, zou willen geregeld zien.

De **Surinamer** heeft nu vier artikelen aan de lepra-verordening gewijd. Hare hoop, aan het slot van het derde artikel uitgesproken, dat intrekking der voordracht door 't bestuur, een vierde schrijven zou onnoodig maken, mocht zich dus niet bewaarheid. Aan de verzekering van het blad, dat het in zijn strijd slechts het algemeen belang voor ogen had, twijfelt wel niemand, maar met de **Nieuwe Surin.** betwijfelen wij, of de **Surinamer** zich wel rekenschap gaf, van wat het algemeen belang eigenlijk is, dat hieronder niet verstaan mag worden: uitsluitend het percentage rampzaligen, door de ziekte getroffen, maar, ook en wel in de eerste plaats: het overwegend gezonde deel der bevolking. In het algemeen belang der kolonie zou de **Surinamer** gesproken hebben, indien het land niet anders dan één leproserie ware, en dit kan 't blad toch niet

ADVERTENTIËN.

Voor elke afwijking van den normalen haargroei wende men zich om **kosteloos advies** tot den Hofkapper

Justman Jacob

Korte Poten 40, 's-Gravenhage.

Een ruim gem. of ongem. benedenhuis te huur, De Perponcherstr. 69. Direct te aanvaarden.

Adres: van Brakelstraat 68.

PENSION

Koningsplein 6, 's-Gravenhage. Gemeubileerde Apartementen te huur met of zonder pension, per maand, per week of per dag.

Pension Buchner.

Laan van Meerdervoor 198, hoek PERPONCHERSTRAAT, Den Haag.

Logies te verkrijgen

per maand, per week en per dag. Volledige Badinrichting in huis

W. H. C. Th. SASSE

Français. Méthode Berlitz.

Leçons de choses. Lectures intuitives. Lecture de journaux, Etude de pièces de théâtre. BINCKHORSTSTRAAT 124.

Electro-Medische toestellen

overeenkomstig het systeem van Prof. KORSCHLITZ en Dr. VON ALIMONDA. Genezen spoedigst indische kwalen, zenuwziekten, verlamming, enz. enz.

Verkrijgbaar Van Brakelstraat 57. **Massa getuigschriften.**

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier.

GROOTSTE KEUZE

Thee- en Presenteerbladen, THEESERVIEZEN, Koffiestelletjes, Bouilloirs, enz. enz., enz.

's-Gravenhage, Hoogstraat 15

Zutphen.

Verwijzende naar de mededeeling, voorkomende in **Het Koloniaal Weekblad** van 19 November 1903, vestigt het bestuur der Afd. ZUTPHEN e. o. van „OOST EN WEST“ de aandacht op die plaats, als **zijn weder** geschikt voor de opvoeding van kinderen, zoo jongens als meisjes, die met dat doel naar Europa worden gezonden. Goed en goedkoop onderwijs, geschikte gelegenheid tot opname bij families. Desverlangd toezicht door het Afdelingsbestuur, waarvan:

Generaal Th. J. A. VAN ZIJLL de JONG, Huijs Baank bij Zutphen, Voorzitter;

A. WALLAND,

Rosenhofaan te Zutphen, Secretaris

Bij de Uitgevers-Maatschappij **HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG** te 's-Gravenhage

is verkrijgbaar:

AANTEKENBOEK

voor betaalbaar gestelde

COUPONS en DIVIDENDBEWIJZEN.

Prijs 40 cent.

Het Weekblad voor **Incurante Fondsen** van BROEKMAN en HONDERS schreef hierover:

Door de Uitgevers-Maatschappij „Het Gemeenschappelijk Belang“ is uitgegeven een „Aanteekenboek“ voor betaalbaar gestelde Coupons en Dividendbewijzen, waarin de bladzijden per maand, Januari—Decemb. volgen, met 8 hoofden ter invulling van de benaming der effecten, nominaal bedrag der stukken enz., alles tusschen staande lijnen. Voor verschillende aantekeningen van effectenbezit is zulk een register zeker nuttig en de prijs van f 0.40 wel waard.

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

Hofleverancier van H. M. de Koningin-Moeder

Brandstoffenhandel
C. AANDEWIEL

KANTOOR

Sumatrastraat 145

Telefoon 1427

'S-GRAVENHAGE.

FILIAAL

Badhuisstraat 103

Telefoon 2854

SCHIEVENINGEN.

Allen, die de bekende
Roode en Witte
Porto Sanitario

(met gedeponeerd etiket v./d. COMPA HOLA)

als St. Nicolaas-Surprise

ontvingen, zij beleefd herinnerd dat deze merken te verkrijgen zijn bij

C. L. DROSSAERS,

te Den Haag — Plaats 24.

Chr. Vereenigingslokaal
4, Prinsengracht 4.

Tentoonstelling
VAN
Indische
Schilderijen.

Geschilderd door:

DANIEL NOTEBOOM te Batavia.

Te bezichtigen van 9—31 December alle werkdagen van 's morgens 10 tot 's middags 4 uur.

Entrée f 0.25 per persoon.

Woensdags f 0.50.

Firma A. KOKKEE.

Nieuwe Havenstraat 46.

UITZENDING VAN DINERS
f 0.80, f 1.00.

Vele Indische recommandatiën.

CITY-BAGS echt leder, 39 cm. lang, à f 3.95.

W. POPPINK,

ZADEL-EN KOFFERMAKER.

151. Prins-Hendrikstraat. 151. — DEN HAAG.

N. B. Lederwaren bij mij gekocht, worden gedurende 2 jaar gratis gerepareerd.

Eerste Nederlandsche

Verzekering-Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit.

Hoofdkantoor 's-Gravenhage, **KNEUTERDIJK 11.**

Directeuren:

Jhr. Mr. W. SIX, Mr. H. GOEMAN BORGESIUS en Mr. Dr. W. P. J. BOK.

Adjunct-Directeur: P. DEURINK.

Sluit Levensverzekeringen in alle vormen, Weduwenpensioenen, Studiebeurzen, dadelijk ingaande en uitgestelde Lijfrenten.

Spaar- en Levensverzekeringen zonder geneeskundig onderzoek.

Levensverzekeringen met staking van Premiebetaling bij intredende Invaliditeit.

Invaliditeits-Pensioenen, gecombineerd met ouderdoms-pensioenen.

Bijkantoren te: **AMSTERDAM, ROTTERDAM, GRONINGEN, DORDRECHT**
BRUSSEL, SOERABAJA en PARAMARIBO.

's-Gravenhaagsche
Crediet-vereeniging en Depositokas
Den Haag. — Buitenhof 46.

Waarborgkapitaal en Reserve f 400.000.

Directie:

Mr. I. B. VAN BERCKEL. — J. L. DIETZ.

Commissiehandel in **Effecten en Coupons**. Credieten tegen persoonlijk of zakelijk onderpand. Verhuurt **Safes** in den brandvrijen kelder. Plaats gelden à **deposito**, in **chèque-rekening**, in de **spaarkas**.

Correspondent van de **Ned. Ind. Es-compto-Maatschappij**. Betaalt hare **Wissels** uit. Fourneert tegen zeer voordeelige koersen **Traites** op de belangrijke plaatsen in **Ned. Indië**.

Verstrekt alle gewenschte inlichtingen.

Kantoor-tijd 9—3 uur.

Hoogste Waarde
voor Oude en Indische Brillanten

Goud, Zilver en Platina.

MAGAZIJN van

Gouden, Zilveren en Juweelen

voorwerpen.

S. SCHUIJER,

Korte Poten 44, Den Haag.

Inkoop en Ruil.

Pierre Vos,
CUISINIER

v. Galenstraat 30.

DINERS

in alle prijzen.

Magazijn „HET ANKER“

Veenestraat 49, Den Haag.

Indische Uitrustingen
voor **DAMES** en **HEEREN**,
in alle Prijzen.

„**Arnhem**“ Levensverzekering-Maatschappij
„**ARNHEM**“.

Directie: Th. LIEFRINCK, P. A. BOONE.

Generaal-Inspecteur: C. A. VAN DER HUUCHT, te 's-Gravenhage.

Inspecteurs: H. N. STAKMAN te 's-Gravenhage; G. O. A. VUNDERINK te Groningen; P. A. BOONE Jr. te Arnhem; J. P. PUNT te Breda.

Bijkantoor te Batavia, Directeur J. WILDEMAN.

OUDE en INDISCHE BRILLANTEN

worden tegen marktprijs ingekocht door

N. BLOM,

in Goud, Zilver en Edelgesteenten,

Amsterdam, N. Heeregracht 9.

Ook aan huis te ontbieden.

Eduard Pelger,

MAGAZIJN VAN

HEERENHOEDEN en PELTERIJEN

Prinsestraat 39,

'S-GRAVENHAGE.

Poppen.

OUDEST en MEEST GESORTEERD adres in POPPEN en POPPENKLEEDING.

Poppen welke kunnen worden uit- en aangekleed,

tevens inrichting van alle voorkomende reparatiën aan de Poppen

Goedkoopst adres van de poppen merk **COSMOPOLITE.**

At onze Poppen zijn geprijsd.

Th. A. KEET,

OUDE MOLSTRAAT 11 bij de Papestraat

Lambert Waterreus,

Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.

TELEPHOON 1447.

Bankoewang. — Ketella. — Versche kruiden.
Samballans. — Boemboe's. — Atjars. Manissans.
Roode Visch. — Ketjap Benting. — Klapperolie.
Assem koekjes. — Goelalie. — Kwee Sahoe-Mie.
Goela-aren. — Soeoen. — Kroepoek etc.

Het meest aangenaam werkend **taxermiddel**, zonder eenige nadeelige invloed op de spijsvertering zijn onze

CASCARA PASTILLES,

per flacon à 30 pastilles f 0.30

» » » 100 » f 0.75

Onze versuikerde **STAALPASTILLES** zijn onbedervelijk, daarom het beste middel tegen **Bloedarmoede en de gevolgen daarvan.**

Prijs per flacon à 100 stuks f 0.50

» » » 1000 » f 3.30

Vraagt uitsluitend ons merk.

BROCADES & STHEEMAN. — MEPEL.

Eerste Nederlandsche fabriek van Gecomprimeerde Geneesmiddelen.

Te bekomen bij alle Apothekers.

MEIJROOS & KALSHOVEN, ARNHEM Koningsplein 9.

Export van Piano's, Harmoniums, Muziek-, Blaas- en Strijkinstrumenten, Gramaphones, enz. naar Oost- en West-Indië.

Speciaal voor de tropen aanbevolen:

Piano's en Vleugels uit de fabriek van JOHN. BUNS MEAD & SONS, LONDON! Garantie 5 jaar.

Catalogus franco op aanvraag.

Instituut „De Oorsprong“, te Baarn.

Opleiding voor den Handel voor 4^e kl. H. B.-S. en 3^e kl. **Gymnasium** en daarmede gelijkstaande examens.

Prospectus, examenresultaten en verdere inlichtingen worden gaarne toegezonden den door Directeur **W. MARIS.**

„Gedep. Fabrieksmerk.“

De Firma TER MARSCH & Co.

Hofleveranciers te ROTTERDAM

levert, onder nevensstaand Fabrieksmerk, uitsluitend

prima kwaliteit

Vleeschwaren, Soepen, Sausen, Hammen,

ENZ. ENZ.

Vraagt uitgebreide Prijscurant voor Export of Binnenland.

OOST en WEST.

RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 195.

Open iederen werkdag van 10 ure v.m. tot 7 ure 's avonds.

Des Zondags van 12 tot 7 ure n.m.

Toegang voor leden der Vereeniging en geïntroduceerden.

Eenvoudige rijsttafel, bestaande uit rijst, sajor of kerry, één vleeschgerecht en één sambal (plat du jour) f 0.80.

Diné f 1.50 bestaat uit bijna 't dubbele van 't plat du jour.

BONBOEKJES voor 10 plats du jour f 7.00,

voor 10 diners f 12.50.

Het lokaal is **telefonisch verbonden**, zowel ten gerieve der leden, als tot het ontvangen van bestellingen.

STAAT

voor aanvraag van **VERLOFSTRACTEMENT**

VOOR

H.H. INDISCHE AMBTENAREN (officieel model).

Verkrijgbaar bij den uitgever van dit blad, Haagpoort 4.

Prijs 2½ cent.

bedoelen, waar 't juist in den twijfel aan den ernst van den toestand 'n wapen vindt, om de noodzakelijkheid van economische maatregelen te bevestigden.

De verordening betreffende de bijdragen van de grond-eigenaren in den Saramacca-polder, kon, blijkens het daarover uitgebrachte voorloopig verslag niet de goedkeuring van de meerderheid der Statenleden verwerven.

Met de cacao ziet het dit jaar, zooals reeds meermalen werd opgemerkt, zelfs in vergelijking met het ongunstig jaar 1903 al erg bedroevend uit. De uitvoer, schreef Onze West, bedroeg tot eind September van dit jaar 152,030 kilogram.

De ene stoomrijpelmolen volgt de andere naar de kolonie. Konden we laatstelijk aan Onze West ontleenen, dat de firma Kersten zoo'n voor de rijstcultuur onomkeerlijk belangstelling laat uitkomen, nu weet de Surinamer te berichten, dat de firma Manro, die zich uit Britsch Guyana in de kolonie komt vestigen, het voornemen had een kort ook 'n stoomrijpelmolen naar Paramaribo te zenden.

Volgens, door Onze West uit de Argosy van Demerara overgenomen berichten, is nu oppassen in de kolonie, met betrekking op den veestapel de boodschap. Er heerscht in Demerara een kwaadaardige veeziekte en met het oog op den vrij belangrijke invoer van vee van daar, zou welke ziekte wel eens kunnen overwaaien. Moge deze drinkwater aan onze hollandsche kolonisten voorbijgaan! Naar aanleiding van de Surinamer ontleenen, zijn het gevallen van typhus, die zich in Demerara hebben voorgedaan. De gouverneur van Britsch Guyana heeft een gedeelte van het district Berbice in quarantaine gesteld.

De goad-industrie wees over de maand October II. een productie aan, zooverre namelijk te Paramaribo werd uitgevoerd, van 64286,5 gram, zoodat nu reeds in tien maanden tijds het totaal van het aldaar aangevoerd edel metaal over de 600 kilogrammen bedroeg, nog een heel gedeelte van 5000 van Fransch Guyana, maar wie welke gunstige uitkomsten de Lawa-exploratie oplevert, waarvoor de heer van Kol den minister 'n plunjieme bij de behandeling der surinaamsche begroting.

In de west-indische bladen trof ons de klacht, betreffende het optreden der schepelingen van H. M. Kortenaar, aldaar. De Surinamer tekenende naar aanleiding van het vertrek van dezen oorlogsbodem het volgende aan: De bevolking is verhoogd, dat het oorlogsschip is teruggekeerd, daar een gedeelte der bemanning zich alles wat zij niet aan wal gedragen heeft. De socialistische partij schijnt ook op dit oorlogsschip niet vreemd te zijn. De minister Ellis moet men niets hebben, daar 'die zeer streng tegenover den Marinebodem optreedt, 150 man uit de marine verwijderd heeft. Het is te verwachten dat de surinaamsche minister van marine zijn tak zal bij de volgende en alle oproerige elementen uit de dienst verwijderen. Het is ook gebleken, dat het aantal der jongere matrozen geweest zijn, die zich aan onwiligheden hebben overgegeven, hetgeen door de overige bemanning ten zwaarste werd afgekeurd.

Wat het blad spreekt van een surinaamschen minister men niet aan een eigen marine voor de kolonie. Bedoeld wordt dat de heer Ellis Surinamer van geboorte is.

Van Vreemde Koloniën.

Hongkong. In het rapport van den heer A. July betreffende eene, bij gelegenheid van de tentoonstelling in Hanioi in Tongkin gemaakte reis in het Verre Oosten, vinden we 'n levendige beschrijving aan van de stad Victoria op het eiland Hongkong, dat, toen het in 1841 door de Belcher voor Engeland in bezit genomen werd, slechts 'n roefnest was, 't welk aan 'n paar duizend piraten bleef bood.

Over jaren later telde de nieuwe stad reeds een bevolking van 20000 Chinezen en 600 Europeanen, het 1800 sterke garnizoen niet medegerekend, terwijl nu bij de tentoonstelling in Januari 1901 het ziental der bevolking 285000 bedroeg, v. o. 3300 Europeanen en 20000 Portugeezen of mestiezen, 1450 Britsch-Chinezen en 275000 Chinezen.

Wat de laatste opmerking van den heer J. betreft, treft ons de tegenspraak met hetgeen de bekende schrijver Alleyne Ireland over de hongkongsche bibliotheek in het midden bracht. Deze gaf toch juist te kennen, dat daarin te veel of algemeen en te weinig of koloniaal gebied te vinden was, zoodat hij te vergeefs zou hebben gezocht naar 'n collectie besluiten enz. op lokaal gebied, welke toch zeker in genoemde verzameling van officieele bladen wel zullen zijn na te slaan.

Op het gebied van onderwijs, liefdadigheid en ziekenverpleging komt de heer J. de volgende inrichtingen op: het Royal College voor 1000 leerlingen en het italiaansche klooster der Seurs de charité van Canossa, in 1860 gewijd aan de opvoeding van jonge meisjes uit den behoeftigen stand, waarin ongeveer 600 kinderen opgenomen zijn; het fransch asyl der Sainte Enfance, in 1848 opgericht, met plaats voor 350 pensionnaires; het vindingen-huis, in 1861 door de Dames van Berlijn opgericht; de school en het weeshuis van West Point, waar jonge Chinezen worden opgeleid; het Civiele hospitaal, van 1848 dagteekend; en het Alice-hospitaal.

Wat het leven en het verkeer in de stad aangaat, ontleenen wij aan 't verslag van den heer J. de volgende opmerkingen: Omstreeks 5 ure 's avonds van de terrassen van Robinson Road een blik omlaag werpend, geeft dat netwerk van straten, waarvan sommige trapsgewijze zijn aangelegd een denkbeeld van het buitengewoon verkeer in dit groot handelscentrum. Een cosmopolitische menigte, waarin het chineseche element domineert, verdringt er zich in de straten: de rijtuigen, rickscha's en draagstoelen volgen elkander op of kruisen elkaar, zonder dat 'rooit een botsing plaats heeft, totdat de nacht allen huiswaarts doet keeren. Van 8 ure 's avonds af, is 't evenals in alle andere engelsche koloniën, rustig op straat: geen café-terrassen, geen openbare muziekuitvoeringen, geen wandelaars op de pleinen. Af en toe geeft een doortrekkend gezelschap enige uitvoeringen in het theater, maar zelden; de Engelschman blijft te huis.

kingen geopend, en dat niet alleen bij firma's van den eigen landaard, maar ook in de meeste engelsche huizen treft men chineseche kassiers aan; (zooals trouwens in ons Indië ook reeds 't geval is) die sedert lange jaren in dienst nog nimmer het, in hun gestelde vertrouwen hebben beschaamd. Ook de goede eigenschappen van den chinesechen bediende komen in Hongkong tot hun volle recht.

Wat is er nu van de stad en omgeving intusschen geworden, waarvan de heer Haussmann in zijn Voyage en Chine in 1848 schreef:

„Het algemeen aanzicht van het land is droevig, wild. . . De engelsche stad Victoria strekt zich langs het strand uit, nauw tengevolg van de weinige ruimte tusschen berg en zee.“

Nu, in 1903, gaf de heer July als volgt zijn indruk weer:

„Alvorens het schip te verlaten, laat ik mijn blikken weiden aan het bewonderenswaardig schouwspel dier, tegen den berg gebouwde stad. De Zuidzijde van de rots heeft ons doen zien, hoe Hongkong er vroeger uitzag; de Noordzijde leert ons wat de Engelsen er van hebben weten te maken. Opvolgende terrassen, in de rots uitgehouwen, bieden een steunpunt aan de huizen, die van den zeeoever tot den top van den Mount Austen langs de helling zijn gebouwd. En rondom de villa's overal frisch groen, ontleend aan den plantengroei van alle hemelstreken. Openbare parken en schaduwrijke lanen verbinden de verschillende wijken. Terwijl telken jare nog maar steeds verder naar boven wordt gebouwd, breidt de stad zich nu ook door kunstwerken naar de zeezijde uit, waar de reede wordt omzoomd door een stelsel van zware kaden.“

Een wandeling door de stad met den heer July loont ook wel de moeite.

Voor 'n toerist zijn de hotels natuurlijk hoofdzak. Zij zijn er in respectabel aantal en worden zeer geroemd. Het voornaamste, het Hongkong-Hôtel, uitstekend ingericht, voorzien van speelsalons, een bibliotheek, enzovoort, wordt voor alle beurzen toegankelijk geheeten, maar de minimum-prijs voor volgedig pension is 7 gulden is toch vrij wat hooger dan in onze indische hotels wordt berekend, waarover eens 'n enthousiast amerikaansch toerist, de naam van den goeden man is ons ontschoten, zooveel goeds wist mee te deelen.

Die prijs komt ook wel wat hoog voor, met het oog op de goedkoopste der levensmiddelen ter plaatse. Zoo stond rundvleesch, terwijl de heer J. te Hongkong vertoefde, op omstreeks 36 centen het kilogram getoet, varkensvleesch op 42 centen, schapevleesch op 55 centen, verschillende vischsoorten op 22 centen, ganzen op 38 centen, alles per kilogram; een haas kostte iets meer dan een gulden, twee fazanten ongeveer vijf kwartjes, een patrijs 60 centen, en zoo verder alles naar rato, behalve dat vruchten er nog al prijzig zijn.

Hongkong betreft de, voor de stad zowel als voor het enorme scheepvaartverkeer benodigde levensmiddelen uit verschillende landen. Japan, China, Indo-China en Britsch-Indië, tot zelfs Amerika leveren hun contingent.

De hiervoor genoemde marktprijzen zijn die van den groothandel en volgens den koers in de markthal, die er in ruime gebouwen is ondergebracht.

De weg daaraan leidt naar den Robinson-Road, 'n weg, die langs den heelen omtrek van den berg loopt van de chineseche wijk tot het race-terrein, en van waar men de stad en de reede kan overzien.

Bij het gouvernementen-hotel ontwaart men den plantentuin, waar de zeldzame gewassen uit alle landen vereenigd zijn, en in de diepte der vallei, welke de tuinen begrenst, loopt de kabel-tram, die naar den top van den Mount Austen voert, het centrum van het bevoordeelde deel van Hongkong.

Aan het beginpunt van de tram-lijn, aan den voet van den berg, ontwaart men te midden van 'n compacte massa van gebouwen, dwars over Queens-Road, den klok-ketoren, het post- en telegraafkantoor, waar dagelijks aan de voorzijde de aankomst der verschillende stoomers wordt aangekondigd, het gebouw van het hooggerechtschap, waarin den 18en van elke maand zitting wordt gehouden, en het door openbare teekening in 1865 tot stand gekomen stadhuis.

„Dit ruime gebouw,“ schrijft de heer J., „bevat in den linkervleugel een theater en in den rechter vleugel een bibliotheek, maar echt-engelsch heeft men boven de bibliotheek een zaal voor clubs en vereenigen gebouwd, zoodat toen ik eens op 'n dag wat in de bibliotheek wilde naslaan, het mij onmogelijk gemaakt werd daar te werken: een vergadering van een of ander bijbelsche genootschap, psalmen zingend en daarbij door machtige orgels begeleid, maakte een langer verwijl in de leeszaal onmogelijk. Er moet hier aan toegevoegd worden, dat uitsluitend Portugeezen of portugeesche mestiezen, die bij de kachel hun partijtje domino spelen, de dagelijksche bezoekers der leeszaal uitmaken. De psalmen boven mijn hoofd en de domino-spelers in de zaal, hebben mij ten volle licht over de waarde, die de koloniale Engelsen hechten aan het bezit eener gemeente-bibliotheek, al is deze ook nog zoo goed voorzien van zeer volledige gegevens over koloniale vraagstukken, niet te vergeten eene collectie van het officieel blad van het plaatselijk bestuur, van af het jaar 1841.“

Wat de laatste opmerking van den heer J. betreft, treft ons de tegenspraak met hetgeen de bekende schrijver Alleyne Ireland over de hongkongsche bibliotheek in het midden bracht. Deze gaf toch juist te kennen, dat daarin te veel of algemeen en te weinig of koloniaal gebied te vinden was, zoodat hij te vergeefs zou hebben gezocht naar 'n collectie besluiten enz. op lokaal gebied, welke toch zeker in genoemde verzameling van officieele bladen wel zullen zijn na te slaan.

Op het gebied van onderwijs, liefdadigheid en ziekenverpleging komt de heer J. de volgende inrichtingen op: het Royal College voor 1000 leerlingen en het italiaansche klooster der Seurs de charité van Canossa, in 1860 gewijd aan de opvoeding van jonge meisjes uit den behoeftigen stand, waarin ongeveer 600 kinderen opgenomen zijn; het fransch asyl der Sainte Enfance, in 1848 opgericht, met plaats voor 350 pensionnaires; het vindingen-huis, in 1861 door de Dames van Berlijn opgericht; de school en het weeshuis van West Point, waar jonge Chinezen worden opgeleid; het Civiele hospitaal, van 1848 dagteekend; en het Alice-hospitaal.

Wat het leven en het verkeer in de stad aangaat, ontleenen wij aan 't verslag van den heer J. de volgende opmerkingen:

„Omstreeks 5 ure 's avonds van de terrassen van Robinson Road een blik omlaag werpend, geeft dat netwerk van straten, waarvan sommige trapsgewijze zijn aangelegd een denkbeeld van het buitengewoon verkeer in dit groot handelscentrum. Een cosmopolitische menigte, waarin het chineseche element domineert, verdringt er zich in de straten: de rijtuigen, rickscha's en draagstoelen volgen elkander op of kruisen elkaar, zonder dat 'rooit een botsing plaats heeft, totdat de nacht allen huiswaarts doet keeren. Van 8 ure 's avonds af, is 't evenals in alle andere engelsche koloniën, rustig op straat: geen café-terrassen, geen openbare muziekuitvoeringen, geen wandelaars op de pleinen. Af en toe geeft een doortrekkend gezelschap enige uitvoeringen in het theater, maar zelden; de Engelschman blijft te huis.“

En hoe hebben de Engelsen nu den weelderigen plantengroei, waaraan het oog zich verkwijkt, uit den barren rotsbodem weten te tooveren? De heer J. geeft het antwoord op deze vraag:

„Wanneer wij, gebruik makende van het laatste daglicht, onze weg langs Robinson-Road in oostelijke richting voortzetten, komen we aan den Tytam-conduet, die 'n voortzetting is van dien weg, langs den berg omhoog kronkelt, de ravijnen omtrekkend. Daar kunnen we ons rekenschap geven van den enormen arbeid hier verricht. Elk dier ravijnen is met steenen bevoerd en aldus in 'n open waterleiding veranderd, waarin door een stelsel van eveneens bemetselde goten het water wordt geleid. Geen druppel gaat te loor. Van boven naar beneden, van Victoria Peak tot het Tytam-reservoir, wordt de minste uitzweeting van den berg opgevangen, en de talrijke goten voeren haar kostbaar oogst naar de reservoirs, waar het water gefiltreerd wordt. Ziedaar het geheim van dien weelderigen plantengroei, welke die eertijds dorre terrassen in frissche, schaduwrijke tuinen heeft veranderd; ziedaar echter ook het geheim van den verbeterden gezondheidstoestand, waardoor het den Engelsen mogelijk wordt gemaakt te Hongkong te leven en te arbeiden in dat klimaat, met zijn hete zomers en koude winters.“

Eenvoudige opschriften, waarbij verboden wordt om honden en lijfgoed in de open leidingen te wassen, zijn voldoende om te beletten dat het water op zijn langen weg besmet wordt. De bewoners, het officieel verbod eerbiedigend, zien zelden er op toe dat dit wordt opgevolgd. Dit is een sprekend voorbeeld van engelsche energie en wijsheid.“

Tot verbetering van den gezondheidstoestand te Hongkong, heeft ook niet weinig bijgedragen het droogleggen van de, aan den voet van het kerkhof gelegen Happy-Valley, eertijds 'n moerassige en voor den rijstbouw benutte strook gronds, thans sportterrein, waar de races gehouden worden en cricket- en voetbal-spel beoefend.

Welke races daar al zoo in een jaar gehouden worden, boezemt ons minder belangstelling in, maar de volgende opmerking van den schrijver, bij beschrijving van den terugkeer der menigte van de wedrennen, willen we hier weergeven:

„De geëmailleerde gezichten der chineseche vrouwen doen het gele teint der engelsche dames uitkomen, en te midden van die oostersche weelde, schijnen de veroveraars de dienaren te zijn. Maar het is naar Engeland, dat het geld hier feestvierende menigte stroomt: die rijkdom zal daar ginds in het land van mist en nevel de scheepswerven, fabrieken en den handarbeid voeden, die maar steeds voor nieuwe veroveringen werken.“

Ook het, aan Hongkong gewijde slotwoord van dezen Franschman zij hier nog aangehaald.

„Aan den voet van Victoria-Peak legt de reede, beschouwd door de laatste stralen van de ondergaande zon, getuigenis af van den toekomstdrang: kleine stoomers heen en weer varende tusschen de uitgestrekte dokken van Kowloon en Victoria verzekeren de verbinding tusschen de handelsstad en het industrie-centrum. Dit laatste breidt zich geleidelijk uit over het vaste land. Door opeenvolgende tractaten of overeenkomsten schrijdt Engeland voort langs den wijden mond der Kanton-rivier. Uitgaande van de punt van het schiereiland reikt de engelsche concessie nu reeds tot de chineseche stad Kowloengsin. De spoorwegen zullen volgen en de Engelsen zullen de hand leggen op die dichtbevolkte landstreken, die alles bij de verovering te winnen hebben. Hongkong heeft den Chineezee getoond, dat Engeland in staat is 'n barre rots vruchtbaar te maken; zij weten dat zij onder het krachtig en verstandig engelsch bestuur kunnen leven en werken, zonder hun voorouderlijke gewoonten prijs te geven, geld kunnen verdienen, ja zelfs achtung verwerven. Is 't te verwonderen, dat de verovering eigenlijk reeds voltorokken is, en dat zij onmiddellijk voltooid zal wezen, op den dag zelf, wanneer een nieuw tractaat die streken aan de engelsche expansie toewijst?“

Patriotisme sluit de bewondering niet uit, en het is onmogelijk voor den oprechten bezoeker, om het, door de Engelsen te Hongkong voltooid werk, niet bewonderenswaardig te heeten, uit het oogpunt van helderzinnigheid, energie, geduld en activiteit. Een modelkolonie en volmaakt protectoraat, dat is het resultaat van zestig jaren van onafgebroken en methodische krachtinspanning, zonder 'n oogenblik van zwakte, van overhaasting.

Dat waren mijn gedachten op den laatsten dag van mijn verblijf te Victoria, terwijl het geraas en het vertier uit dien handelspoel tot mij opstegen in den tuin, waarin ik was gezeten, en de vluchtige herinnering aan al onze koloniën, die ik reeds gezien had, verscheen mij als een teleurstellende tegenstelling. Het is onmogelijk voor 'n Franschman, voor 'n koloniaal vooral, om te Hongkong 'n diep gevoel van droefheid van zich af te zetten.“

Correspondentie.

Van bevoegde zijde ontvingen wij een stuk over de Oost-Indische Mijnwet, waarin de vrees wordt te kennen gegeven, dat op het in April j.l. door de Ned. Afd. van de Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw den Minister van Koloniën aangeboden rekest geen acht zal worden geslagen en de bepalingen in de genoemde wet, betreffende betaling van den buitensporig hoogen cijns en de verscherping der eischen tegenover concessionarissen nu toch zullen worden in werking gesteld.

Het artikel kwam te laat om het nog in dit nummer te plaatsen, maar 't komt in het volgende.

Ook het stuk van Hollander over de Koetiekwestie en de Staartmenschen van Dr. Breitenstein krijgen dan eene beurt.

NAAMLIJST VAN LEDEN

toegetroden tot de Vereeniging „Oost en West“ in de maand November 1904.

Table with columns for Name, Address, and Contribution. Includes names like Heer Dr. H. L. Tonkes, J. H. L. Rijken, W. Stoffel, etc.

Aan Donateurs, Leden en Abonn., die verhuizen of het weekblad niet geregeld mochten ontvangen, wordt verzocht hiervan kennis te geven aan den Administrateur, Riuwstraat 212, den Haag.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Indisch Militair Tijdschrift. 1904. No. 10. Wenken en voorschriften gegeven door een troepencommandant, tevens civiel gezaghebber in een nog niet geheel gepacificeerd gebied. — Over de bevordering van officieren bij de Ned.-Indische landmacht, door C. S. (Vervolg). — Militaire rechtspraak, door J. H. C. Hunter. — Over het beoordeelen van troepen-officieren, door Ducimus (vervolg). — Een en ander over de broodbereiding in Indië, door J. G. Smit. — Kustverdediging door X. — De Infanterie-aanval, door d. G. — Zeep, door W. L. A. Warnier. — Meedaagsche oefeningen voor den troep, door R. — Een kort woord naar aanleiding van „Oorlogschieten“, door C. Smith. — Voor de praktijk. — Varia, enz.

Weekblad voor Indië No. 25. Nogmaals over suikerindustrie, ambtenaar en bevolking, dupliek van J. E. Jasper. — De intocht van Gouverneur-Generaal van Heutsz, door F. H. K. Zaalberg, (met tal van afbeeldingen). — Natuurhistorische casuïstiek IV, door Dr. J. C. Koningsberger. — Een bekentenis, door Minnie. — Waar is mijn moeder? Indische tooneelschets in 2 bedrijven (vervolg).

Berichten van den Sint-Claverbond. 1904. No. 4. Het zilveren jubileum van Mgr. E. S. Luypen, door A. Kortenhorst. — Flores, de missiepost Mameri, voorheen en thans, door Th. Korndörfer. — Larantoka: Een tochtje naar Poelau-Mas, door A. v. d. Velden. — Troebelen op Flores, door A. Jsseldijk. — Sikaneesche kiekjes, door A. Asselbergs. — Chineseche gebruiken, tijdrekening en vertellingen van de maand, door A. Kortenhorst.

Berichten uit de Zendingswereld. 15 Nov. 1904. Driemaandelijksch Bericht van de Zending op de Mentawai-eilanden.

Berichten van de Utrechtsche Zendingsvereniging. Nov. 1904. Jaarverslag van Sidangoli, door J. Fortgens.

Orgaan der Nederl. Zendingsvereniging. November 1904. L. Tiemersma: Goed nieuws uit Krawang. Tjiamis, door J. H. Blinde. — Reisje naar Indrajamoë, door H. C. G. Rutink.

Maandbericht van het Ned. Zendelingen. Nov. 1904. De zending naar Bolaang-Mongondou, door Ds. L. C. Schuller tot Peursen, met mededeelingen van J. E. Jellesma. — Verslag aangaande den werkkring Ségeran, over het jaar 1903, door S. S. de Vries.

De Indische Gids. December 1904. Koffiecultuur en Belasting ter Sumatra's Westkust (slot), door C. Lulofs. — Prijngsche toestanden: Grootgrondbezit; door R. A. Kern. — Alweder de Minahassa, door J. E. Jellesma. — Ontwikkeling der Nijverheid in Nederlandsch-Indië, door A. A. Hoos. — Rapport van den Directeur van O. E. en N. betreffende maatregelen in het belang van de inlandische Nijverheid op Java en Madoera te nemen; door H. J. W. van Lawick. — Varia: Wie behoort Ned.-Indië te besturen? door J. E. de Meyier. — Een gewaagde vergelijking, door X. — Een merkwaardig voorbeeld van sleur. — Maandelijksche revue van Brochures en van Tijdschrift- en Dagbladartikelen, door J. E. de Meyier. — Koloniale Literatuur: Handleiding ter beoefening Bataksche taal door J. H. Meerwaldt, door * * *. — Wetenschap en Industrie. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. Muller. — Financieel overzicht.

Onze eeuw. December 1904. Een land van onrust (Boni), door Dr. E. B. Kielstra.

Orgaan der Vereeniging ter beoefening der Krijgswetenschap 1904/1905. 2e afl. Over de opleiding tot officier van het Leger in Nederl. Oost-Indië, door C. Spat.

Weekblad voor Indië. 1904. No. 27. De onlusten op Flores en Adonara, met tal van afbeeldingen en een kaart. — Waar is mijn moeder? Indische tooneelschets in 2 bedrijven (slot). — No. 28. Mijn reis over Java en nog wat, door A. Friedenthal. — De tentoonstelling van producten van land- en tuinbouw te Blitar (met photo's, door M. van Geuns)

De Indische Mercuur. 6 December 1904. No. 49. De cultuur van Ficus elastica, door L. — Boshouwkunde (slot), door A. H. Berkhout. — Jahresbericht über die Fortschritte auf den Gesamtgebiete der Agriculturn-Chemie. — Djokjassche Landhuurders-Vereeniging. — Vereeniging voor den Grooten Landbouw in Suriname. — Peperwasscherij en peperhandel op Atjeh. — Begroeting van Suriname en Curaçao. — Is kapokpittenboengkil met evenveel recht te gebruiken als katjang- of ricinuspittenboengkil? door W. R. Tromp de Haas. — Uitvoer van Java. — Verslagen van Maatschappijen, enz.

Lijst van aangekomen en vertrokken passagiers uit en naar O.-Indië.

S. S. „Kon. Willem II“ vertrokken van Batavia den 10en November 1904 en aangekomen te Genua den 2en December 1904.

Te Genua hebben zich ontscheept: S. G. Heymering, echtg. en 4 kind., C. F. A. K. Faudter de Bauchène, G. F. C. Kütke, D. A. N. Selier, echtg. en 2 dochters, J. F. J. L. Ezerman, F. P. A. van Gheel Gildemeester, echtg. en 1 kind, J. M. Moores, echtg. en 1 kind, Mevr. de Wed. E. Huber-Prinsen, 3 kind., W. G. J. Eschauzier, J. Heuleer, echtg. en 3 kind., G. Groeneveld, J. van Aalst, echtg. en kind, H. Bosboom, K. van Andel, Mevr. M. C. Bos-Janszen, v. d. Bosch en dochter, W. M. de Virieu, Brouwer, Mej. E. J. Rrouwer, J. Koeleveld, A. Tissot en echtg. P. C. Ketjen, H. de Ronde en echtg. J. N. Koolemans Beynen, H. de Wolf en dochtertje, K. J. Westerhof, Jongheer E. van Exter. Van Sabang: G. J. L. Ankersmit, D. J. L. W. F. van Leent.

Te Amsterdam zullen zich ontscheepen: J. Hoekstra, A. van Dijk, J. Tuhaen. Van Sabang: M. Broos. Benevens H. M. troepen en schepelingen.

Breng een bezoek aan BOEATAN,

PLAATS 9. DEN HAAG

ADVERTENTIEN.

den Haag
Pension Koninginnegracht 47
geopend geheele jaar.
H. W. G. ROOSEBOOM.

Nice
Pension Hollandaise
VILLA NINE.
Avenue Auber
geopend NOVEMBER—JUNI.
H. W. G. ROOSEBOOM—H. E. van Blommestein.

Middelbare school voor Handel en Administratie.
Laan v. Meerdervoort 104, 's-Gravenhage.

Drie-jarige voorbereidende cursus, aansluitende bij de 6e kl. eener school voor M. U. L. O.

Twee-jarige cursus voor Handel of Administratie, aansluitende bij den voorbereidenden cursus en opleidende voor den handel of administratieve betrekkingen.

Een-jarige vervolgcursus voor leerling-consul aansluitende bij den tweejarigen handelskursus.

Een-jarige vervolgcursus voor akte Staatsinrichting M. O. aansluitende bij den tweejarigen administratie-cursus.

Avondcursussen voor volwassenen tot opleiding voor de Praktijkexamens in Boekhouden en Handelscorrespondentie in de 4 talen.

Nadere inlichtingen bij den directeur,
F. TIJMSTRA.

P. Happel Jr.

CUISINIER.

v. Kinsbergenstraat 85d,
DEN HAAG.

Uitzending van Dinners.

Koude en warme Schotels.

MEDICINALE COGNAC.

2 liter f 3.— of 6 flesschen f 7.—,
12 flesschen f 14.—
Franco door Nederland.

Ruim 200 Families alleen te 's-Gravenhage die deze beroemde Fransche Cognac gebruiken.

Eenig Importeur voor Nederland.

W. F. NOMAN,

Scheveningen.

Hoofverancier van H. M. de Koningin Moeder

G I D S

VOOR

Repatriërenden,

Gratis aanbidding van de Haagsche Uitgevers-Mij,

„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”

Haagpoort 4.

Deze gids wordt in de onderstaande hotels gratis aan de repatriërenden aangeboden:

Hôtel des Indes, Batavia.

Grand Hôtel „Java”

Hôtel „Ort”

„ Du Pavillon, Samarang.

„ Ketabang-Genteng, Soerabaja.

„ Simpang, Soerabaja.

Oranje Hôtel, Padang.

Vraag prospectussen voor advertentiën.

INTEKENBILJET.

De ondergeteekende

wonende te

donateur-trice

lid

te worden der Vereeniging „Oost en West”

tegen een jaarlijksche contributie van f

den

190

Straat of gracht:

Handteekening:

C. HOYNG,

Den Haag. — Utrecht.

Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvraag toegezonden

Echt Chineesche Thee,

speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

Weekblad voor Indië.

Met 1 Mei is te Soerabaja verschenen een belletristisch

Weekblad voor Indië,

onder hoofdredactie van M. VAN GEUNS.

Abonnementsprijs voor Nederland f 2.50 per kwartaal.

Agent voor Nederland,

Uitgeversmaatschappij „Het Gemeenschappelijk Belang”,

Haagpoort 4, Den Haag.

Inhoud van No. 1: Ter Inleiding, door M. van Geuns; Het Mercantilisme en de literatuur, door denzelfden; Een galerij van bekende Indische tijdgenooten: Mr Th. H. de Meester (met portret) door Delphinus; Wanhoopsdaad, Indische Schets, door J. E. Jasper; Overzicht van de Indische pers; Telegrafisch Overzicht.

Inhoud van No. 2: Nieuw Leven, door Dr. R. Broersma; Het Gele Gevaar, door M. van Geuns; Een tentoonstelling van vlechtwerk uit den Ned. Ind. Archipel, door J. E. Jasper; Huurkoetsier (Indische Schets), door denzelfden; E. W. H. Nieuwenhuisen (met portret), door R. B. M.; Overzicht van de Indische pers; Telegrafisch overzicht; Correspondentie.

Inhoud van No. 3: Zelfkennis, door M. van Geuns; Eerste Levensvormen, door Dr. I. Groneman; J. Paes (met portret); De „Tiwah”, door Ernst; Loterijwaanzin, door Eduard van Ghert; Overzicht der Indische pers (met een kaart van de geprojecteerde spoorwegen in Zuid-Sumatra); Telegrafisch overzicht; Correspondentie.

Inhoud van No. 4: De zucht tot navolgen, door M. van Geuns; Astrale adviezen, door W. van Delft; P. M. L. de Bruijn Prince, door D. D. (met portret); Richard Hol, door Dr. A. J. A. Prange (met portret); Op de reede van Sabang, door L. C. Carbin; Verdwenen geluk, door Pax; Beschrijving van een reformpatroon, door Mevr. A. C. Granpré Molière—van Dissel (met een reformpatroon op volle grootte); Overzicht van de Indische pers.

Inhoud van No. 5: Een merkwaardig boek over Java en onze koloniale politiek, door M. van Geuns; De Chinezenbeweging te Soerabaja tegen de Handelsvereniging Amsterdam, door Mr. J. B. van Houten; Dr. J. Groneman, door J. J. Samwel (met portret); J. Boissevain, door N. v. Z. (met portret); Sic transit gloria mundi, door J. de Jong; Overzicht van de Indische pers (de tocht van overste van Daalen naar de Gajolanden; met kaart).

Inhoud van No. 6: Het vrije woord, door M. van Geuns; Indische romans, door G. Stoll; W. J. M. Michielsens, (met portret) door D. D.; Astrale adviezen, door W. van Delft; Muziekmeester, schets door J. E. Jasper; De opstand in Gedangan, met tal van illustraties en kaarten, door Jhr. G. von Schmidt auf Altenstadt; Verre scheiding, door L. C. Carbin; Correspondentie.

Inhoud van No. 7: De litteraire kunst geëerd door Dr. R. Broersma; Verzen, (Radium, Verwante zielen, De drie Bruiden) door A. v. G.; George Birnie (met portret naar Haverman) Monseigneur Edmundus Sybrandus Luypen, (met portret); Een nacht van oproer, door J. E. Jasper; Uit het rijk van Koningin Mode, door Mevr. A. C. Granpré Molière—van Dissel; Onze prijsvraag.

Inhoud van No. 8: Om mensch te blijven door M. van Geuns; Een Indisch hotel in Parijs, door Henri Borel; Dr. J. G. Schenerer en het Petronella-hospitaal te Djokja, door J. J. Samwel (met tal van illustraties); Astrale adviezen, door W. van Delft; Uit de vrouwenwereld door M. S.; Het bloedbad te Keboan Pasar (met een plaat).

In No. 9, wordt een begin gemaakt met de plaatsing van een Boeienden Indischen Roman van Anna de Savornin Lohman, getiteld: „Liefde”.

Door de **Uitg. Mij. „Het Gemeenschappelijk Belang”,**
Haagpoort 4, Den Haag, is in den handel gebracht een **leerboekje** voor

DE MALEISCHE TAAL

geschreven door den heer C. W. HOOGENDOORN, Gep. Ind. Onderwijzer, met medewerking van MAS SOEDJONO WIRJO, Hoofd der 1e Inlandsche School te Malang. Het boekje is groot 43 pag. en bevat o. m. een lijst van zelfstandige naamwoorden ten dienste van **militairen.**

Om eene ruime verspreiding te bevorderen is de prijs voor verkoop gesteld op **f 0.50** per ex.

Aanvragen te richten tot uw boekhandelaar of tot

De Uitgevers Mij. „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”,
Haagpoort 4, Den Haag.

F. H. BOTHE,

21, Veenestraat -- Den Haag.

SPECIALITEIT IN

GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.

Nouveauté's voor elk seizoen.

STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN.

BILLIJKE PRIJZEN.

Het weekblad **Themis**, Redacteur FRANS SCHAAP Jr., Den Haag, publiceert voortdurend een verscheidenheid van belangrijke bijzonderheden omtrent faillissementen, verdachte financiële aangelegenheden en verkeerde toestanden op rechtskundig gebied.

Voortdurende lezing van **Themis** zal menigeen voor schade vrijwaren. Op het blad zijn geabonneerd: Rechterlijke Ambtenaren, Advocaten, Notarissen, Deurwaarders, Bankiers, Kooplieden, Fabrikanten, Winkeliers en Particulieren.

Behalve op uitgebreide schaal in Nederland, wordt het blad ook gelezen door verschillende Hollanders in Duitschland, België, Frankrijk, Engeland en Oost-Indië.

Prijs per jaargang **f 4.—**. Los nummer franco na inzending van **f 0.50.**

R. E. J. Zieck en Zoon,

KLEEDERMAKERS,

Franklinstraat 92

en

Jan van Riebeckstraat 56,

DEN HAAG.

Leveren **KLEEDING NAAR MAAT**

van solide stoffen en billijken prijs.

Atelier voor nette reparatiën.

Vraagt

de bekende

Saucen en

Uw Leverancier

Groenten, Soepen,

Zuren van de Firma

TIELEMAN & DROS, Leiden.

Abonneert U op de

Bintang Hindia.

Geïllustreerd Tijdschrift voor den Inlander

Abonnementsprijs f 3.— per jaar bij vooruitbetaling.

Proefnummer wordt U op aanvraag gaarne toegezonden.

DIT BLAD VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN.

De Haagsche Uitgevers-Maatschappij.

„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”

HAAGPOORT 4.

Ieder oud-gast steune door zijn abonnement!

HEINEKEN'S

(Oudste) Glazenwasscher

Stoom Jaloezieën- en Rolluikenfabriek

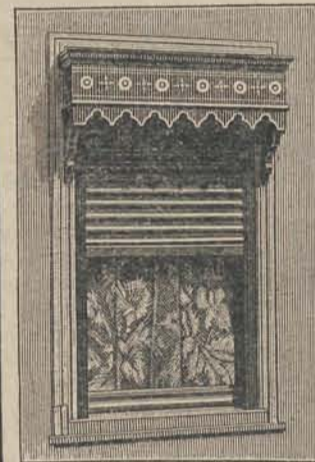
Driehoekjes 3, voorh. Wagenstraat 39a, Den Haag

Telefoonnummer 2478.

Amsterdam, v. d. Helststraat 1

Utrecht, Potterstraat 20.

Hilversum. Arnhem. Nijmegen

Koopen of verkoopen, huren en verhuren

van HUIZEN, VILLA's, BOUWGRONDEN

FALKENBURG en Co.

Bureaux voor Bouwkunde, Handel en Verzekering

DENNENWEG 64, — 's Gravenhage.

Toezending Woninggids gratis.

Registers voor PENSIONS ten Kantore ter inzage.

Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST” te 's-GRAVENHAGE en WELTEVREDEN ter beschikking van belangstellenden

Stoomvaart-Maatschappij

„ROTTERDAMSCH LLOYD”

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
	1904	1905	1905	1905	
Salak	24 Dec. 1905	5 Jan.	10 Jan.	30 Jan.	
Ongaran	7 Jan.	19	24	13 Febr.	
Lawoe	21	2 Febr.	7 Febr.	27	
Goentoe	4 Febr.	16	21	18 Maart.	
Merapi	18	2 Maart	7 Maart	27	
Ophir	4 Maart	16	21	10 April	
Gedé	18	30	4 April	23	
Sindoro	1 April	13 April	18	7 Mei	

* 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: Ruys & Co., Rotterdam

De Agenten: Eijksluysters & Tromp, Anna Paulownastraat 1d, 's-Hage

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeling 's-Gravenhage.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 195, zijn van 10—12 en van 2—4 inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken. Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der 3de afdeling den heer G. O. A. DE WIT, Reinkenstraat n°. 16.

Een Dame voor Juffrouw van Gezelschap of lectrice.

Een bekwame linnennaaster.

Drie jonge Dames die als Gouvernante naar Indië willen.

Vijf geg. Ind. militairen voor oppasser, geldophalen enz.

Vier dames voor pianolessen.

Een Heer voor administratieve betrekking of magazijnmeester.

Twee Dames voor het maken van uitzetten (eene te Leiden).

Eene Dame voor onderricht in fröbelen en handwerken (heeft diploma).

Een gep. off. reeds eenige jaren in Indië werkzaam geweest, voor adm. betrekking.

Een geg. Ind. korpl. schrijver voor adm. betrekking.

Twee dames voor het geven van privaet en cursuslessen in talen en wiskundige vakken.

Dame middelbaren leeftijd, biedt plaats om met een familie met kinderen naar te gaan.

Twee dames voor het geven van de fransche taal en conversatiellessen, eene met diploma middelbaar.

Een oud-Offic. Art., leeraar in Wisk. geven van privaetlessen tegen billijken prijs.

Eene Dame voor Zanglessen.

Een Heer voor Corrector aan eene draai-houden.

Twee Dames voor waarnemen van een te gaan; waarvan de éene Hollandsch, Fransch en Engelsch spreekt, hebbe-geroerd.

Een gep. sergt. maj., gehuwd, voor bewaarders, adm. betrekking, goldin-geroerd.

Twee gew. O.-I. ambt. voor adm. betrekking.

Een jong Meisje om als kinderjuffrouw naar Indië te gaan.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Alban